

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

ANUL I Nr. 13

VINERI 3 SEPTEMBRIE 1971

12 PAGINI — 1 LEU

PARTINITATEA ACTULUI EDUCATIV

De o complexitate, profunzime și finețe tulburătoare, actul educativ este, prin originea, natura și obiectivele sale, nu numai un act esențialmente social, ci și un proces autentic partinic. Caracterul partinic al acțiunii educaționale derivă în mod obiectiv din specificul vieții, cunoașterii și acțiunii sociale, din care ideile și procesele educaționale fac parte integrantă. În consecință, tot ceea ce privește domeniul educației poartă în mod inevitabil amprenta condiționării sale sociale, rezultată din nevoia claselor și grupurilor sociale, a partidelor politice, ca exponente pe planul relațiilor politice ale acestora, de a se manifesta și a acționa pe baza propriilor lor interese, în vederea realizării unor obiective care le sînt, de asemenea, proprii.

Referindu-ne la educația socialistă, trebuie să arătăm că ea are un avantaj aparte care îi conferă o superioritate incontestabilă asupra tuturor celorlalte tipuri de educație prin aceea că, reflectînd interesele fundamentale ale clasei muncitoare, singura clasă consecvent revoluționară, fiind produsul unei societăți noi, este primul tip de educație din istorie care se constituie și se desfășoară pentru a se pune în slujba unor interese de grup, care coincid pe deplin cu sensul obiectiv al dezvoltării sociale. Aceasta face ca între caracterul partinic, de clasă, al educației socialiste și obiectivitatea științifică să existe o coincidență absolută.

Sigur că angajarea partinică la efortul uriaș de plămădire a omului societății socialiste este plină de răspundere, atît în plan teoretic, cît și în practica educațională, intrucît este vorba de a subscrie la o operă nouă, inedită, pe care istoria omenirii nu a mai cunoscut-o pînă în prezent. De aceea, este firesc ca principiul partinității să fie principiul călăuzitor al întregii munci de perfecționare a instrucției și educației, a tuturor măsurilor menite să conducă la dezvoltarea școlii, în fiecare etapă a vieții sociale.

În mod concret, acest principiu trebuie să se regăsească în orientarea marxist-leninistă a întregului conținut al studiilor generale și de specialitate, în corelarea strînsă a structurilor școlare cu particularitățile și cerințele specifice ale dezvoltării economico-sociale și culturale a statelor, popoarelor și națiunilor, în valorificarea eficientă a tradițiilor de muncă și de luptă ale clasei muncitoare și ale partidului ei, în asimilarea în învățămînt a tuturor marilor valori științifice, tehnice și spirituale acumulate de omenire de-a lungul veacurilor și în contemporaneitate. Dar nu numai atît. Între obiectivele fundamentale ale educației socialiste, se înscrie în mod organic, inseparabil, formarea unui om cu un profil moral nou, cu o conștiință revoluționară marxist-leninistă, devotat patriei și poporului, operează de făurire a noii societăți socialiste.

În această perspectivă, sînt chemați să acționeze toți educatorii din țara noastră, avînd conștiința deplină a înaltei lor misiuni sociale, cu care partidul, statul, întregul nostru popor i-au investit. Semnificația și dimensiunile activității lor educative cunosc în prezent noi orizonturi, în lumina sarcinilor trasate prin documentele de partid privind îmbunătățirea activității politico-ideologice și de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii. În acest context, școala și educatorii sînt obligați, pe tot parcursul și în întreaga lor activitate, să aibă în vedere că, în fond, ei acționează ca factori principali de modelare în sens marxist-leninist, socialist, comunist, a membrilor societății, că ei sînt chemați să cultive și să valorifice potențialul uman în interesul construcției noi orînduirii. În acest proces, nici unul din educatori nu poate uita că acționa în mod partinic, înseamnă de fapt a-ți desfășura munca riguros științific, a urmări prin toate mijloacele și pe toate căile, promovarea în rîndurile tineretului a concepției despre lume și viață a clasei muncitoare, cultivarea tradițiilor revoluționare ale acestei clase și ale partidului ei comunist, educarea socialistă, patriotică, prin muncă și pentru muncă, a tinerei generații.

Numai concepută, organizată și desfășurată cu fermitate în spiritul exigenței comuniste, acțiunea educațională își va putea îndeplini importantul rol pe care îl are astăzi, în țara noastră, în procesul de educare și formare generală, de specialitate, politico-ideologică și morală a noilor generații de constructori ai societății socialiste și comuniste.

Lector univ. ȘTEFAN COSTEA

In pag. 3:
Competența dascălului

In pag. 6:
Priorități pe agenda
inspectoratelor școlare

GEORGE ENESCU

de FLORICA IOAN

(S-au împlinit 90 de ani de la nașterea marelui nostru compozitor)

Săptămîna muncii patriotice pionierești

Ca urmare a faptului că aproape toate unitățile de pionieri de pe cuprinsul țării au răspuns de pe acum cu entuziasm la chemarea pionierilor unității de la Școala generală nr. 56 din municipiul București — de a transforma ultima săptămîna din vacanță într-o săptămîna a muncii puse în slujba patriei — în zilele de 7—14 septembrie a.c. toți pionierii se vor prezenta la școli pentru a participa la acțiunile ce se vor întreprinde cu acest prilej. Larga desfășurare a muncii patriotice, organizată în primul rînd pentru sprijinirea activităților de pregătire a deschiderii anului școlar, va contribui la traducerea în viață a măsurilor preconizate în programul adoptat de conducerea partidului nostru cu privire la îmbunătățirea muncii politico-ideologice și cultural-educative, precum și a indicațiilor cuprinse în expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU privind angajarea mai activă și mai hotărîtă a tineretului școlar la acțiuni de muncă patriotică. Totodată, va fi cea mai însemnată manifestare de întîmpinare a celei de a II-a Conferințe naționale a mișcării pionierești

din țara noastră, atît prin amploarea, cît și prin conținutul și natura ei. După cum se cunoaște, la munca patriotică va participa întreaga organizație: pionieri, comandanți, activiști, membrii consiliilor. Potrivit unei recente hotărîri, membrii Biroului Consiliului Național — indiferent unde se vor afla în acea săptămîna — se vor integra efectiv în munca patriotică în mijlocul copiilor și în același fel vor proceda toți cei care fac parte din consiliile organizației.

Această acțiune tinde să marcheze prezența activă și plină de devotament a organizației pionierilor la îndeplinirea directivelor date de conducerea partidului privind îmbunătățirea educației patriotice și prin muncă a tinerei generații. Vorbînd recent la întîlnirea cu oamenii muncii din orașul Miercurea Ciuc, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia pe bună dreptate: „Dorim ca tineretul, copiii noștri să crească în spirit comunist, să devină revoluționari, luptători devotați pentru socialism, apărători de nădejde ai cuceririlor socialiste și comuniste, ai patriei lor socialiste”. Aceasta este acum esențialul

în munca educativă, în aceasta constă sensul civic patriotic, sensul politic concret al întregii activități pionierești.

Tocmai de aceea, este important modul în care se va desfășura întreaga activitate. Nu este vorba numai de participarea tuturor pionierilor și școlărilor timp de 2—2½ ore zilnic la diferite activități în școală, în împrejurimile ei sau în localitate, ci, mai ales, de felul în care se va asigura din punct de vedere educativ integrarea lor în efortul general, de atmosfera de însuflețire, de buna organizare a muncii, de emulația care vor trebui să caracterizeze activitatea. Numai astfel vom face dovada concretă că noi, educatorii, comandanți, diriginți, profesori, sau învățători, activiști ai organizației am înțeles profund indicația de a-i educa pe copii în spirit revoluționar. Iată pentru

Conf. univ.
VIRGILIU RADULIAN
președinte al Consiliului Național
al Organizației Pionierilor,
adjunct al ministrului
învățămîntului

(Continuare în pag. a 2-a)

Vizita în țara noastră
a ministrului educației

din Finlanda

Marti, 31 august 1971, a sosit în Capitală ministrul educației din Finlanda, d-na Meeri Kalavainen, care, însoțită de Maty Ahde, președintele Comitetului de stat pentru tineret, Ulla Helsingius, din Departamentul pentru probleme de tineret și sport al Ministerului Educației, și Seppo Siren, secretarul Asociației de prietenie Finlanda-România, face o vizită în țara noastră, la invitația Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea și a Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist.

Miercuri, 1 septembrie, oaspeții finlandezi au fost primiți de ministrul învățămîntului, **Mircea Malița**.

Cu acest prilej a avut

loc, într-o atmosferă cordială, o convorbire privind probleme ale dezvoltării învățămîntului în cele două țări.

Cursuri
pentru învățători
și educatoare

Săptămîna trecută au început cursurile de perfecționare pentru învățători și educatoare care se vor desfășura pînă la 10 septembrie a.c. Scopul acestor cursuri este informarea științifică și metodică a aproximativ 14.000 de cadre didactice din întreaga țară.

Programa prevede informații și cursuri pentru disciplinele de marxism-leninism, psihologia copilului și pedagogia școlară, limba română și metodică predării ei, aritmetică, geografie, istorie, pentru activități practice și lu-

crări de laborator. De asemenea vor fi discutate o serie de probleme și metode care vor contribui la îmbunătățirea predării unor obiecte ca: muzica, desenul, educația fizică. Ministerul Învățămîntului a pus la dispoziția cursanților materialele necesare documentării.

Conferința
 internațională
a educației

Între 15-23 septembrie 1971 se vor desfășura la Geneva, în palatul Wilson, lucrările celei de a XXXIII-a sesiuni a Conferinței internaționale a educației (B.I.E.)

Sesiunea are ca temă: mediul social al elevului și șansele lui de succes în școală.

Lucrările sesiunii vor

prilejului o largă confruntare de opinii privind experiența învățămîntului din lumea contemporană: sisteme școlare și eficiența lor, metode de modernizare a învățămîntului în pas cu progresele științei și tehnicii actuale, măsuri vizînd perfecționarea continuă a cadrelor didactice și lichidarea penuriei de cadre în statele unde mai este resimțită.

Țările participante la sesiune organizează expoziții pe tema care constituie obiectul dezbaterilor.

Țara noastră este reprezentată la această importantă sesiune de o delegație a Ministerului Învățămîntului, condusă de tovarășul Vasile Alexandrescu, adjunct al ministrului învățămîntului. Din delegație mai fac parte: prof. Zina Sîrbu, director general adjunct în Ministerul Învățămîntului, prof. univ. Ion Aluș și prof. Octavian Neamtu, șef de sector la Institutul de cercetări pedagogice.

Săptămîna muncii patriotice pionierești

(Urmare din pag. 1)

ce, în aceste zile, orașele și satele vor fi străbătute de coloane de pionieri ce se vor îndrepta în marș, cu cîntece patriotice și revoluționare spre diferite puncte de lucru. Ei vor învăța să plece la muncă cu cîntec și să se întoarcă ordonat, în formații de marș intonînd de asemenea, cîntece patriotice și revoluționare. Prin astfel de acțiuni de masă se cultivă în rîndurile copiilor atitudinea moral-civică înaltă, trăsături de caracter cum sînt dragostea față de școală și față de patrie, sociabilitatea, dîrzenia în învingerea greutăților, obișnuirea cu efortul fizic, spiritul colectiv ș.a. Se va acorda, de aceea, atenție deosebită muncii de agitație, stimulării opiniei publice, afirmării și aprecierii celor mai destoinici, a fruntașilor muncii patriotice, unei largi popularizări a celor mai de seamă înfăptuiri. Aceasta îi va face pe copii să înțeleagă cu mai multă convingere că **fapta de muncă pusă în slujba patriei este o faptă cetățenească, expresie a patriotismului și demnității pionierești.** Recunoașterea contribuției concrete a pionierilor la efortul general al oamenilor muncii din patria noastră, a inițiativelor lor, joacă un rol educativ profund și exercită o influență deosebită în angajarea și integrarea socială a copilului, îi produce satisfacția muncii generatoare de energie, bucurie și entuziasm.

Aprecierea muncii se va face zilnic în careu, iar cei mai harnici vor fi fotografiați sub drapelul unității, iar la încheierea acțiunii, faptele și numele lor vor fi înscrise în „Cartea de onoare a unității”. Activul pionieresc, comandamentul unității în mod deosebit, trebuie să aibă un rol important și activ în această privință. Vor fi confecționate panouri speciale cu fotografiile fruntașilor, vor fi editate gazete de perete, foi volante, se vor afixa lozinci de felul „Muncim cu drag pentru a răspunde chemării partidului și a întîmpina a II-a Conferință națională a organizației noastre”, „Pionierul iubeste munca și cinstește pe cei care făuresc bunurile materiale”, „Pionierul dovedește prin fapte atașamentul său față de organizație” ș.a. Acestea îi vor ajuta pe copii să înțeleagă tot timpul scopul și semnificațiile acțiunii la care participă. Totodată, în fiecare zi, după orele de muncă, vor fi organizate momente plăcute de destindere în colectiv, fie sub formă de jocuri și activități culturale-artistice, sportive, fie

sub forma unor drumeții, întreceri, învățarea de cîntece, vizite la muzee etc. Tocmai în această reușită și atent chibzuită imbinare se va vădi măiestria educativă a cadrelor de comandanți și diriginți. Este foarte important ca, **pe cît este posibil, copiii să unească efortul în muncă cu sentimentul bucuriei, al plăcerii și satisfacției morale, cu voia bună.** Totul trebuie să contribuie la crearea unei atmosfere de însuflețire și de mobilizare, de optimism, care să-i determine pe copii să înțeleagă într-un spirit nou activitatea și îndatoririle lor. Acest lucru trebuie să fie profund înțeles de fiecare educator. Munca patriotică nu este un scop în sine, ci un mijloc esențial prin care realizăm schimbări și mutații în conștiința pionierilor și școlarii, atitudinii și exigențe mai mari, perspective însuflețitoare în munca lor, pe linia cultivării concepției și idealului de viață comunist. Cu o condiție însă — munca să fie ireproșabil organizată și aspectele educative să fie mereu, și în primul rînd, avute în vedere. Copiii vor înțelege în aceste condiții că au apărut pretenții noi la care ei sînt chemați să adere conștient, cu responsabilitate și entuziasm, că se cere mai mult și mai bine din partea activului — exponent de frunte al colectivului; că dețășamentului i se pretinde să manifeste mai multă energie, inițiativă și spirit de organizare, o atitudine mai militantă de promovare a comportării înaintate față de muncă, de intransigență față de lipsuri, că se formulează exigențe mai ridicate față de fiecare pionier în parte, față de calitatea sa de membru al unei organizații revoluționare. Munca patriotică devine astfel, un instrument puternic de educare a dragostei față de școală, de respect față de cadrele didactice, de cultivare a demnității, onoarei și mîndriei pentru fapte de seamă în colectivul pionieresc. **Conștientizarea neîntreruptă a felurilor educativ-politice, reliefaarea atență și susținută a semnificațiilor profund patriotice ale acțiunii — reprezintă principalul pentru intensa muncă de educație pe care trebuie s-o desfășoare cadrele didactice cu acest prilej.**

Evidență că pentru înfăptuirea acestor cerințe este — mai presus de orice — importantă atitudinea educatorului însuși, participarea sa nemijlocită, din convingere și conștiință patriotică alături și pentru copii la tot ceea ce se înfăptuiește. Indiferența sau reținerea, participarea formală sau neînțelegerea rolului exem-

plului personal, a faptului că educația pentru muncă nu se poate realiza prin sfaturi și îndemnuri, ci numai prin munca concretă — nu poate decît să aducă mari prejudicii educației în spirit comunist. Nu este posibil, în astfel de împrejurări să îndemnăm pe elevi să lucreze, iar educatorii să stea undeva liniștiți la umbră și să-i „supravegheze”. **Dir potrivit, toate cadrele didactice sînt chemate să participe în mod efectiv, alături de elevi, la îndeplinirea sarcinilor muncii patriotice, să colaboreze activ și permanent cu organizațiile de pionieri și U.T.C.** Mai mult încă, este necesar să explice și părinților sensul și semnificația educativ-patriotică a acțiunilor organizate cu elevii, antrenîndu-i alături de școală și organizațiile de tineret la realizarea obiectivelor propuse. Conducerea școlilor vor trebui să asigure întocmirea unui plan precis de organizare, astfel încît să se realizeze participarea efectivă și zilnică a fiecărui pionier și școlar, stabilirea unor obiective precise de lucru, asigurarea condițiilor materiale necesare, prevenirea oricăror posibilități de accidentare, de dezordine etc. Va fi solicitat sprijinul consiliilor populare și comisiilor de deputați în vederea desfășurării în bune condiții a muncii patriotice a elevilor.

Trebuie ținut seama de faptul că această acțiune nu este decît un început pentru o largă și continuă mobilizare a elevilor la muncă alături de întregul popor pentru edificarea socialistă a patriei. **Recomandăm, în acest context să se insiste asupra înțeleșului profund al finalului chemării unității de pionieri de la Școala nr. 56 din București: „Să continuăm a dovedi de-a lungul întregului an grija noastră pentru școala în care învățăm. Să cerem tuturor colegilor să respecte școala, pe profesorii și comandanții noștri, activitatea neobosită a clasei muncitoare, a făuritorilor de bunuri materiale, a celor care ne creează minunate condiții pentru o copilărie fericită, pentru un viitor luminos. Să dovedim prin muncă dragostea noastră fierbinte, devotamentul față de patrie și popor, față de Partidul Comunist, părintele nostru drag”.**

Este un întreg program de educație comunistă. Sîntem convinși că — sub conducerea organelor și organizațiilor de partid — cu sprijinul familiei, al Uniunii Tineretului Comunist, al consiliilor populare și al altor factori, școala și Organizația pionierilor îl vor putea înfăptui exemplar.

Școala fără ziduri

Copiii șantierelor

Pe aria brăzdată de munți a imenselor șantiere hidroenergetice, copiii preșcolari se joacă smolînd baraje în lătul șanțulețelor din fața locuințelor de scîndură. Mai au unii mai puțin, alții grozav de mult pînă vor începe un joc nou, la împlinirea celor șase ani. **Iși fragmentează așteptarea în diguri noi, modelabile în fel și chip. Sînt discreți atunci. Tăcerea lor e tare ca aerul montan ce-l respiră. Grăbindu-mă, spre deosebire de ei, aș risca o comparație: a barajului și undelor reale cu profesorul și elevii.**

Copiii șantierelor sînt și copiii școlii. **Ascultăți-i cît sînt de precoci în aduceri aminte — în ce oraș s-au născut, prin ce locuri au umblat, unde au auzit ei că se vor înălța construcții asemănătoare... Ochiul lor s-a deprins, pe neștiute, cu măreția.**

Șantierul e spațiu, dimensiune a omului împlintată în osile naturii. Școala reprezintă timpul. Școala noastră reprezintă prezentul românesc colorat de arșița revoluționară a zilelor pe care le transformăm necontenit în șantier. **Incidența șantierului cu școala te îndeamnă să reconstați nesfîrșirea spațiului și a timpului.**

Pe orice mare șantier primează omul matur, puternic. Puternic precum, în literatura vechilor copilării, lupii de mare. **Iar în școală — și numele diferitelor școli sînt numele sensurilor esențiale care vor însușeși munca absolvenților lor — avem de consemnat primatul șantierului.**

Copiii aceia cresc pe șantier. **Fără să fie străini nici un moment timpului școlii.**

Li se înfățișează caleidoscopic muntele și universul. **Universul își flutură în chip de steag iarba cîmpurilor infinite. Muntele rămîne, în aparență, același, etern, ca legendele. Pînă cînd îl mută din loc părinții acelor copii, contemporanii lor mai mari.**

Un tînar aproape copil suie muntele. **Menirea lui însă este să cucerească universul. Se va întoarce la poalele masivului și va lua-o de la capăt. Iar în pisc își va face apariția întii o treaptă pe care el va păși fără emfază, treaptă rodită de gîndul său, totalizîndu-i prezența în univers, protecția drumului de viitor.**

Cînd copiii șantierelor suie, călăuziți de școală, munții, munții se mișcă, păstrîndu-și în zărire deschise ca o carte pilduitoare doar piscurile.

De altfel, și marii constructori, cunoștințele noastre obișnuite de astăzi, intime sau protocolare, se mută adesea din loc în loc.

GH. ANCA

Tribuna școlii

EDITATĂ DE
MINISTERUL
ÎNVĂȚĂMÎNTULUI
ȘI
UNIUNEA SINDICATELOR
DIN ÎNVĂȚĂMÎNT,
ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

Redacția și Administrația
Piața Școlii nr. 1
București
Tel: 17 60 20

Tumultuoasa și eroica perioadă '44 — '47

După cum se știe, insurecția națională antifascistă a dus la răsturnarea dictaturii militare antonesciene, la ieșirea României din războiul antisovietic în care fusese aruncată de Germania hitleristă și la trecerea ei cu toate forțele de partea Națiunilor Unite, până la zdrobirea nazismului. Dar baza economică socială a regimului burghez-moșieresc nu fusese afectată prin actul de la 23 August 1944 — pe care cercurile reacționare și monarhia îl voiau ca final al luptei populare; dincolo, însă, de dorințele și acțiunile forțelor retrograde ce-și propuneau restabilirea stării de lucruri din trecut, din lupta antifascistă și de eliberare națională s-a dezvoltat, sub steagul P.C.R., o puternică mișcare revoluționară de masă, având în centrul și în fruntea ei clasa muncitoare, și fiind la dezvoltarea democratică a țării, orientarea ei pe un făgaș nou. În acest fel, cucerirea puterii în stat și atragerea maselor, a marii majorități a populației — iată problema nr. 1, pe plan intern, a României în prima etapă a revoluției populare.

La 6 martie 1945, după ce în perioada imediat postinsurecțională au fost înlăturate cele trei guverne succesive cu preponderență reacționară, marea ridicare la luptă a muncitorimii, țărănimii, a celor mai largi forțe sociale fără deosebire de naționalitate — sub conducerea P.C.R. — a impus instaurarea guvernului prezidat de înflăcăratul patriot, eminent om de stat și militant progresist care a fost dr. Petru Groza. A fost o mare victorie a forțelor revoluționare democratice, evenimentul acesta marcând începutul puterii revoluționare democratice a muncitorilor și țărănilor. Țara noastră a fost eliberată definitiv de sub orice dominație imperialistă, 6 Martie având și un profund caracter antiimperialist.

Obiectivele guvernului Groza vizau, îndeosebi, desăvârșirea revoluției burghezo-democratice. În circumstanțele extraordinare de dificile în care se afla economia națională atunci, partidul comunist și guvernul democrat concepeau lupta pentru lichidarea urmărilor războiului și jafului hitlerist ca fiind prima fază a unei vaste acțiuni de reconstruire și dezvoltare pe baze noi. Guvernul dr. Petru Groza a trecut imediat la definitivarea prefacerilor democratice începute în perioada anterioară și a întreprins noi pași înainte pentru progresul general al țării. Principala măsură transpusă în viață a fost desăvârșirea reformei agrare, mai precis: consfințirea de jure a ceea ce masele țărănești, cu sprijinul muncitorimii, realizaseră de facto în procesul luptei revoluționare.

La câteva zile după instaurarea guvernului democrat, în partea de nord a Transilvaniei a fost restabilită administrația românească. Cu acest prilej, C.C. al P.C.R. a emis un manifest prin care chema masele muncitoare ale poporului român și ale minorităților naționale conlocuitoare să lupte unite pentru un regim democratic în România.

Pe data de 19 iunie 1945 a fost promulgat Decretul-Lege pentru trecerea industriei de război la producția de pace și s-a constituit o comisie interministerială însărcinată cu aplicarea acestei măsuri. În a doua jumătate a anului 1945 aproape toate întreprinderile industriale și-au adaptat producția la nevoile economiei de pace. O seamă de mari unități productive au primit comenzi pentru căile ferate, mașini și unelte agricole, materiale de construcții și uz casnic.

Concomitent cu orientarea și sprijinirea activității guvernului democrat pentru consolidarea și largirea cuceririlor democratice, pentru refacerea economică și îmbunătățirea condițiilor de trai ale maselor, P.C.R. a îndreptat ascuțitul luptei contra forțelor reacționare din țară și a sprijinitorilor lor de peste hotare. Coalizând în jurul său toate forțele sănătoase, democratice și patriotice, printr-o politică elastică și de perspectivă a alianțelor, avangarda marxist-leninistă s-a dovedit la înălțimea sarcinilor ce se cereau urgent și chibzuit soluționate, s-a maturizat și și-a perfecționat mereu formele și metodele de muncă, de influențare a maselor, s-a pregătit ea însăși. Elocvent argumentează această afirmație Conferința Națională a P.C.R. din 16—21 octombrie 1945 — un moment de mare însemnătate în istoria contemporană a României. Conferința a sintetizat principalele învățăminte ale experienței acumulate și a definit sarcinile P.C.R. pe tărâm economic și politic, în domeniul vieții interne de partid, și a dat o fundamentare principală soluționării problemelor dezvoltării ulterioare a României. Ea s-a

pronunțat pentru o politică externă de prietenie și bună înțelegere între state, pentru lichidarea rămășițelor fascismului și pentru lupta împotriva cercurilor reacționare pe plan mondial, pentru asigurarea unei democrații reale, respectarea voinței fiecărui popor de a-și făuri singur, suveran, regimul său social-politic; de asemenea, susținea, ca fiind absolut necesare, respectarea independenței naționale, precum și imperativul neamestecului în treburile interne ale altor popoare și state.

Anul 1946 aduce în prim-planul vieții politice alegerile pentru Adunarea Deputaților. P.C.R. a apreciat aceste alegeri ca o parte esențială a procesului revoluționar neîntrerupt, cu rezonanțe internaționale, și s-a pregătit în consecință, potrivit tacticii fixate la plenaryna Comitetului Central din 25—26 ianuarie 1946: gruparea într-un singur bloc a tuturor forțelor politice participante la guvern și prezentarea lor în alegeri pe o listă comună. Platforma program a Blocului Partidelor Democratice — fondat la 19 mai 1946 — avea un conținut de obiective corespunzător intereselor forțelor largi ale poporului. Tactica P.C.R. de alianță a forțelor democratice, de front comun al maselor în jurul unui program care angaja țara în mod ferm pe calea progresului, a fost confirmată de succesul — 79,86% din voturi pentru B.P.D. în alegerile din 19 noiembrie 1946. Noul parlament a purces la elaborarea unei legislații care a contribuit mult la refacerea și dezvoltarea economiei naționale. Astfel, la 20 decembrie 1946 el a votat legea pentru etatizarea Băncii Naționale a României — cea mai importantă instituție financiară și de credit a țării, servind din acel moment regimului democrat-popular, intereselor generale ale poporului nostru.

O suită de măsuri luate de regimul democrat în cursul anului 1947, realizările oamenilor muncii conduși de P.C.R. au dus la desăvârșirea transformărilor cu caracter burghez-democratic și au purtat, în același timp, o amprentă tot mai pronunțată anticapitalistă. Amintim, în această ordine de idei, reorganizarea în aprilie a Ministerului Economiei Naționale, căruia i s-a încredințat dreptul de a supraveghea și controla producția și circulația mărfurilor, repartiția materiilor prime și a creditelor, inclusiv ale întreprinderilor proprietate capitalistă. În mai au fost înființate oficiile industriale (14), în decembrie acestea grupând aproape 650 de întreprinderi și reprezentând 80% din capacitatea de producție a industriei — ca organe mixte de coordonare a activității economice în unele ramuri industriale. Prin aceste oficii statul și-a dezvoltat sistemul de evidență și control asupra întreprinderilor capitaliste, a putut introduce programe de producție ș.a.m.d. În iulie a fost promulgată ca o completare a legii pentru organizarea controlului de stat și asupra utilizării creditelor. După ce în ședința Consiliului de Miniștri din 14 iunie 1947 au fost dezbătute și în-sușite „Propunerile Partidului Comunist Român în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării” — document de excepțională însemnătate — s-a trecut la un program de activitate industrială pe semestrul al II-lea al anului (scopul: să se atingă 70% din nivelul producției anului 1938), iar la 15 august s-a înființat reforma monetară.

Desființarea moșierimii, îngrădirea posibilităților de exploatare și de dominație economică și politică a burgheziei s-au soldat în mod obiectiv necesar, firesc, cu scăderea continuă a influenței și a rolului partidelor politice burgheze și, în a doua jumătate a anului 1947, cu dispariția lor din viața societății românești. O dată cu aceasta, o schimbare radicală a intervenit în caracterul puterii de stat: s-au creat condiții pentru trecerea la lichidarea contradicției dintre conținutul puterii și forma de stat monarhică.

La 30 decembrie 1947, în prezența lui Petru Groza și a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, regele Mihai a semnat actul de abdicare. Adunarea Deputaților a adoptat legea prin care România a fost proclamată Republică Populară. S-a încheiat etapa desăvârșirii revoluției burghezo-democratice și s-a trecut la îndeplinirea sarcinilor revoluției socialiste, iar Partidul Comunist Român a devenit forța politică diriguitoare a țării, a destinelor poporului nostru.

IONEL NICOLAE
cercetător științific principal
la Institutul de studii istorice și
social-politice de pe lângă C.C.
al P.C.R.

COMPETENȚA DASCĂLULUI

Cotitura radicală în munca de învățămînt pe care o așteaptă conducerea partidului nostru încă din primele zile ale anului școlar care îl vom începe nu peste mult timp depinde de entuziasmul, perseverența, dar, mai ales, de competența tuturor celor ce muncesc în școală. Dascălii sînt chemați să desfășoare, în spiritul indicațiilor prețioase date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei, o activitate multilaterală atît pentru instruirea elevilor cît și pentru educarea lor comunistă. Aceste două laturi fundamentale ale muncii din școală nu se pot separa. Dimpotrivă, ele alcătuiesc o unitate dialectică care asigură formarea multilaterală a tinereții potrivit concepției partidului nostru despre lume și viață.

De aceea, partidul a reamintit, prin cuvîntul secretarului său general că „toți profesorii, toți învățătorii trebuie să fie și specialiști și educatori”. Competența în nobila profesiune de dascăl se asigură în anii de studii, se desăvârșește în timpul activității instructiv-educative, se menține prin studiu tenace și aprofundat pînă la a-nii pensionării. Ea presupune o temeinică pregătire de specialitate pe fondul unei largi culturi generale elastice, care să dea învățătorului sau profesorului posibilitatea unei adaptări și integrări rapide la situațiile cele mai variate; stăpînirea concepției științifice despre lume a partidului nostru — materialismul-dialectic și istoric — existența unor convingeri nestrămutate specifice moralei comuniste, ca forță motrice a acțiunilor pentru îndeplinirea idealurilor partidului; orizont politic pentru a înțelege și explica cursul evenimentelor interne și internaționale; toate acestea tope și plămădite în retorta pasiunii pentru profesia de dascăl.

În toate școlile se găsesc oameni minunați, care întrunesc aceste calități, dau dovadă de înaltă competență, pasiune și spirit de răspundere pentru pregătirea tinerei generații. Profesori ca Ilie Stănculescu din Cîmpulung-Muscel, Alexandru Cojocaru, de la Liceul nr. 1 Roman, Elvira Bitea, de la Liceul 10 din Timișoara, Maria Tomuleanu, Felicia Hagiac, Ștefan Petrescu din București, Petru Bucșa din Cluj, Dionisie Șarkany din Tg. Mureș, Brigitte Nidermayer din Brașov, învățători ca Alexandrina Pace și Silvia Casagiu din București, Ileana Pogan, Școala generală din Avram Iancu, jud. Alba, Maria Ioniță din Nehoiu — Buzău, Ion Rebea din Podu Nergii, Vrancea și mulți alții fac cinste unităților în care desfășoară activitatea, se bucură de stima și prețuirea elevilor lor și a părinților acestora. Pe bună dreptate se sublinia la Conferința națională a cadrelor didactice că: „rezultatele obținute în formarea a numeroase generații de tineri, harnici constructori ai socialismului, dovedesc o înaltă competență a cadrelor noastre didactice, capacitatea lor de a asigura progresul neîntrerupt al învățămîntului din țara noastră.”

Etapa în care se găsește școala noastră, etapă de noi responsabilități și înaltă exigență ne cere, nouă dascăliilor, eforturi sporite și o mai înaltă competență.

Fără a minimaliza cu nimic priceperea majorității educatoarelor, învățătorilor și profesorilor, nu putem să nu zăbovim asupra unor fenomene existente în viața școlilor, din cauza cărora sarcinile din domeniul instrucției și al educației nu se rezolvă în ritmul și la nivelul calitativ cerut de societatea noastră socialistă. Este știut că, din motive obiective (decalajul dintre dezvoltarea rețelei și ritmul de pregătire a cadrelor), școala a fost nevoită să apeleze la serviciile unor cadre fără pregătire de specialitate sau cu pregătire incompletă. Multe dintre aceste cadre s-au calificat, s-au legat de învățămînt, își îndeplinesc cu competență sarcinile instructiv-educative. Alți dascăli, însă, au neglijat ani în șir propria lor pregătire. Din păcate, chiar în rîndul celor cu studii corespunzătoare se înființesc cadre didactice care nu mențin cît mai sus staceta competenței. Sînt elocvente în acest sens datele ultimei sesiuni a examenului de definitivare, unde au căzut 24% din profesorii prezentați, 18% din învățători și 26% educatoare.

Inspecțiile școlare au depistat numeroase cazuri de profesori și învățători care nu se țin la curent cu noutățile din specialitate și pedagogie, desfășoară o slabă activitate de instrucție și educa-

ție, nu se pregătesc pentru fiecare lecție, transmit eronat cunoștințele, nu se mai interesează cu ce au rămas elevii din explicațiile lor, ce goluri au în cunoștințe, cît și cum învață aceștia. Unii dintre ei au devenit imuni la criticile directorilor de școli, ale inspectorilor școlari.

Este necesar să se treacă la măsuri împotriva acestora căci, pentru a face instrucție și educație, principala îndatorire a fiecărui dascăl este de a se perfecționa în domeniul specialității și al pedagogiei, de a-și ridica permanent nivelul pregătirii ideologice, de a milita neobosit pentru îndeplinirea politicii partidului și statului.

De aceea, considerăm îndreptățită indicația cuprinsă în documentele partidului nostru de a spori exigența față de pregătirea și munca educatoarelor, învățătorilor și profesorilor. De fapt, în acest important sector al vieții sociale trebuie să lucreze cu adevărat o elită a intelectualității noastre, pentru că în școală se formează tot ce are mai valoros o națiune, viitorul cetățean. În acest domeniu nu ne este îngăduit să avem rebuturi. De aici, concluzia de a ne asigura o linie ascendentă în pregătirea profesională și ideologică, în primul rînd prin studiul individual tenace și sistematic.

Întîlnim în școală cadre foarte bine pregătite profesional dar cu lacune în pregătirea pedagogică, politico-ideologică. La aceștia s-au constatat stîngăci în realizarea legăturii dintre instrucție și educație, la interpretarea problemelor de specialitate în lumina concepției marxist-leniniste. De obicei, profesorii care nu dau atenție aspectelor educative ale lecției aduc și o slabă contribuție la organizarea și desfășurarea activității educative extrașcolare, nu au suficientă forță de convingere în relațiile educative cu elevii. Neîndoielnic, însușirea formală a cunoștințelor politico-ideologice, ca un scop în sine, sau slaba pregătire ideologică, insuficienta stăpînire a problemelor de pedagogie generală și specială, îndeosebi a problemelor de teorie și metodică educației sînt cauze ale acestor neajunsuri.

De aceea se impune, cu necesitate, o preocupare continuă din partea fiecărui învățător și profesor pentru pregătirea politică și ideologică prin studiul tuturor documentelor partidului nostru, al cuvîntărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, al publicațiilor periodice, al revistelor și lucrărilor social-politice, prin participarea la dezbaterile organizate în cadrul învățămîntului de partid etc. De asemenea, se cere să se acorde o atenție sporită formării studenților de la facultățile care pregătesc cu precădere cadre didactice în domeniul pedagogiei, psihologiei și sociologiei, generalizării experienței pozitive din munca instructiv-educativă.

Disponem de numeroase căi pentru a asigura competența în muncă a tuturor cadrelor din învățămînt. Studiul individual permanent și sistematic, prezența activă în actualitatea disciplinei, îmbinarea muncii de predare cu cea de cercetare științifică, perseverența și receptivitatea față de tot ce este nou în metodologia disciplinei — sînt cele ce depind de fiecare dascăl. Altele pot fi valorificate mai intens de organele de îndrumare și conducere: de pildă, sporirea exigenței controlului activității instructiv-educative, verificarea preocupărilor de studiu ale cadrelor didactice și crearea unui climat propice pentru acest studiu (timp, dotarea bibliotecilor, facilitarea accesului la mijloacele de informare), exemplarea organizare a dezbaterilor din consiliile profesoriale, din colectivele de catedră, comisii și cercuri pe specialități, organizarea unei legături mai strînse între cadrele universitare și cele din învățămîntul de cultură generală, așezarea pe baze temeinice a programelor de activitate ale caselor corpului didactic etc.

„Trebuie înțeles — se sublinia în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea al partidului — că în condițiile progresului actual al tehnicii, al revoluției tehnico-științifice, cunoștințele acumulate cu ani în urmă nu mai pot ajuta pe specialist să-și îndeplinească în bune condiții sarcinile”.

De aceea, avem datoria să ne considerăm angajați deplin, zi de zi, ceas de ceas, în bătălia continuă pentru competență în dubla calitate de specialiști și de educatori.

*) N. Ceaușescu „Cuvîntarea la Conferința națională a cadrelor didactice”.

TEORIA GRUPURILOR și istoria formării individului

Un Cuvier al educației ar putea afirma azi cu deplină temei: „Spuneți-mi despre ce fel de tineri și adulți este vorba și vă voi reconstitui colectivele prin care au trecut și s-au format”. Sau, ceea ce este mult mai important pentru practica educației: „Spuneți-mi de ce colective dispuneți în prezent și vă voi descrie profilul uman pe care-l veți obține în viitor”.

Dincolo de caracterul limitat și pragmatic al cercetărilor actuale, teoria grupurilor sugerează direcții noi de analiză în care interesul specialistului se deplasează de la grupa singulară la un ansamblu de grupuri și de la prezent la trecut. Preocuparea este firească, căci în practică nu întâlnim niciodată colective izolate, ci ansambluri aparținând unei școli sau unor școli, întreprinderi etc.; așezate într-un loc sau altul, într-o perioadă de timp sau alta. Marea diversitate de condiții, situații, experiență etc. determină un anumit specific ce trebuie luat în considerație pentru a ne da seama de natura influențelor probabile, de concordanța lor cu idealurile educative ale societății.

Este evident însă că demonstrațiile trebuie începute cu trecutul. Ca și în alte cazuri, istoria a experimentat pentru noi oferindu-ne un material de analiză enorm ce-și mai așteaptă încă descifrarea.

Asupra acestui fenomen vrem să ne oprim pentru un moment.

Cine a studiat prin metoda genealogică și biografică evoluția unui mare număr de oameni, începând cu anul 1900 și până în vremea noastră, a putut înțelege pe viu sensul transformărilor psihologice pe care acestea le-au suportat. Fiecare bătrîn de azi a trecut prin foarte multe colective: de viață, de muncă, de luptă etc. Unele din acestea au fost stabile, de lungă durată, altele trecătoare, întâmplătoare. Unele l-au influențat profund, altele mai puțin sau de loc. Confruntări, acomodări, renunțări, reușite, progrese morale sau regrese, înfringeri, bucurii, tristeți — o gamă largă de situații și de trăiri sufletești prin care fiecare a trecut și care s-au fixat sub forma unor amintiri de demult, dar și sub forma de opinii, mentalități și atitudini prezente. Pare azi ciudat și neverosimil să constați „bazarul” psihologic ce a rezultat. Ici o mentalitate ce ține de copilăria îndepărtată și de familia patriarhală, dincolo una întipărită în vremea adolescenței, trăită în colectivele de muncă întâmplătoare specifice perioadei de după primul război mondial, sau și mai târziu în alte întâmplări și evenimente pe care le-a trăit. Cite ceva din fiecare experiență căpătată în colectivele parcurse s-a fixat, uneori profund, alteori superficial, dînd în final, spre bătrînețe, acea experiență irepetabilă, de mare interes pentru psihologia istorică și teoria educației. Fără să intrăm în amănuntele cercetărilor întreprinse, redăm totuși unele concluzii, de interes mai general, pe care le-am putut desprinde.

1. Una din tezele de bază ale educației, potrivit căreia formarea individului are loc în mod esențial la vîrsta mică copilăriei, este pe punctul de a fi completată, dacă nu infirmată de analiza istorică. Schimbarea grupului de muncă sau de viață a adus cu sine schimbări importante, uneori esențiale, în psihologia individuală. De voie, de nevoie, individul se transformă mereu, încît firesc este să ne întrebăm dacă nu cumva teza amintită a fost formulată într-o perioadă de slabă mobilitate socială, care a permis menținerea unor trăsături psihologice căpătate în mica copilărie tot restul vieții. Iar ceea ce a fost considerat trăsătură a speciei umane reprezintă de fapt una de epocă. Sînt temeuri pentru o astfel de ipoteză și ea va trebui în viitor avută în vedere.

2. Ideea relativei unități și continuității de sens a influențelor educative exercitate asupra individului trebuie și

ea analizată. La punctul de tangență dintre diferitele colective în care este integrat individul se constată frecvent discontinuități marcante: în sfera valorilor, a normelor și a scopurilor urmărite. Confruntat de fiecare dată cu norme noi, individul trebuie să se acomodeze și să se reacomodeze, pe seama unui efort personal de multe ori dramatic. Se impune deci, acum, pe multiple planuri, preocuparea societății noastre socialiste, umaniste prin esența ei de a asigura o continuitate a influențelor educative pe diferite trepte școlare și din școală spre colectivele de producție, ca un factor fundamental pentru formarea în spirit comunist a personalității.

3. Grupurile umane păstrează, de regulă, un specific după vîrstă, sex, scopuri etc., dar acest specific se pare că nu se supune regulilor progresului spontan, cum este cazul cu fenomenul învățării, al creșterii etc. Evoluții ascendente, dar și stagnări sau chiar regrese putem constata în colectivele de copii, de tineri sau de adulți, în colective de muncă, de joc sau de învățură etc. Fiecare epocă și orînduire socială valorifică altfel afectivitatea umană și acest specific se reflectă, credem, într-o anumită tipicitate a grupurilor pe seama căreia trebuie pusă, într-o mare măsură, ceea ce sociologii numesc azi personalitate de bază. Studiul istoric al grupurilor umane se dovedește astfel și din acest punct de vedere promițător și important pentru dirijarea educației prezente.

4. Ultima regulă, asupra căreia nu ne mai oprim aici, se referă la reacțiile indivizilor în contact cu diferitele colective. Așa cum se constată, cei mai mulți se acomodează. Unii însă nu reușesc să o facă pînă la capăt, fie din pricina vitezei schimbărilor, fie din alte pricini. În aceste cazuri, apar, uneori, „evadarea” din colectiv și, mai frecvent, mimarea acomodării. De unde și ideea că ceea ce numim în mod curent: dezadaptare, simulare, lipsă de personalitate etc. își are de fapt originea tot în viața de colectiv a indivizilor. La nivelul grupului trebuie deci intervenit cu mijloacele științei pentru a schimba atitudini și comportamente necorespunzătoare din punct de vedere social.

★

Utilizarea în direcția schițată aici a elementelor teoriei grupurilor poate permite elaborarea unui veritabil capitol de psihologie istorică, cu implicații majore în procesul educației prezente. Cunoașterea potențelor educative ale diferitelor colective, a continuității valorilor de grup în timp și spațiu ne dă posibilitatea să construim un sistem de cerințe educative mai profund elaborate și deci mai eficiente. Ar fi un pas înainte în direcția unui mod nou de a gândi formarea individului în concordanță cu interesele societății.

N. RADU

Dictarea unui text constituie un moment nu lipsit de emcție, de teama de a nu greși. Cred că mai mult psihologic (decît altfel) se explică abundența greșelilor de tot soiul, cu care elevii ne surprind, la dictări.

Pentru a evita asemenea stări psihice, se impune, în desfășurarea dictărilor, respectarea unor metodologii specifice, bine determinate. Se cere o gradare a cerințelor față de elev, a solicitărilor acestuia la efort, a cărui curbă să pornească de la ușor la greu, de la simplu la complex, cu respectarea continuității, în timp, a preocupărilor de scriere corectă. Pentru aceasta, dictările ar trebui concepute în două tipuri principale, cu o individualitate distinctă: a) dictări parțiale (sau analitice) și b) dictări sintetice. În cadrul tipologiei propuse de noi, un rol însemnat îl au dictările analitice. Ele se pot desfășura în orice oră de gramatică, în orice moment al lecției, însoțind sau finalizînd tratarea fiecărei unități morfologice sau sintactice studiate.

Dictările sintetice ar avea drept scop ansamblarea cunoștințelor de ortografie și punctuație, cu aplicații pe texte, la finele unei etape de învățămînt (trimestru, an școlar, ciclu de școlarizare).

Prima chestiune care se pune o constituie alegerea judicioasă a textului, în raport cu clasa, cu nivelul de cunoștințe și de pregătire al elevilor etc. La clasele mari, se poate da, în cadrul dictărilor sintetice, un text din autorii clasici, de inspirație folclorică, în care să domine oralitatea, participarea afectivă, intensă a personajelor la acțiune (uneori, chiar și a scriitorului, fie direct, fie indirect).

Un asemenea text mi se pare a fi „Dănilă Prepeleac” de Ion Creangă. Acest text, pe lângă alte calități, se distinge prin: a) marea frecvență a situațiilor ortografice și de punctuație, în cadrul cărora pot rezulta greșelile de scriere; b) deosebita expresivitate, intona-

IDEI DEZBATERI ORIENTĂRI

Anul școlar 1971—1972 în avanpremieră

Adevărați munți de manuale școlare se îndreaptă din tipografiile spre școli

De la dictare cătref aprofundarea cunoștințelor ortografice și gramaticale

ție, afectivitate etc., presupuse de conținutul dialogului, rezultînd din participarea directă, intensă a personajelor la acțiune (autorul însuși avînd funcția de personaj-comentator); c) o coloratură lexicală, un pitoresc lingvistic al limbajului folosit; d) necesitatea folosirii conjugate a tuturor cunoștințelor de limbă și stil, de gramatică și vocabular, pe care le-a dobîndit elevul de-a lungul anilor.

Toate aceste particularități pot constitui obiectul unor comentarii de ordin stilistic la nivelul de accesibilitate al unui elev de clasa a VIII-a. Căci nu e chiar atît de greu ca elevul să înțeleagă că autorul îmbină dialogul cu narațiunea, că scriitorul participă și el la acțiune, avînd rolul unui comentator (pentru cititor) al celor întîmplate. Pe nesimțite, se poate trece la modalitățile de expresie prin care scriitorul redă cît mai fidel un asemenea dialog viu, antrenant, plin de haz și umor. Vocativul, interjecția, suspensia în vorbire (marcînd șiretenia interlocutorului), vorbirea directă fie după, fie înainte de verbele de zicere sau de declarație, exclamația, interogația decurg apoi de la sine ca elemente indispensabile în caracterizarea personajelor cînd este vorba de dialog.

Reușita unei dictări sintetice depinde în bună măsură, de calitatea comentariului stilistic cu care însoțim textul. Nici o nuanță a exprimării personajelor nu trebuie trecută cu vederea și, de fiecare dată, elevii trebuie solicitați să „propună” ei înșiși punctuația capabilă să exprime cît mai fidel nuanța sesizată (tot cu ajutorul lor) în cadrul comentariului stilistic prealabil. E bine ca elevii să știe că unele semne ale scrierii au valori foarte apropiate, ele putîndu-se substitui — nu o dată — reciproc, fără a afecta prea mult conținutul textului. Evident, unele reguli cu caracter fix trebuie foarte bine însușite, dat fiind faptul că nu totdeauna

între pauză ori intonație și redarea lor grafică există o concordanță deplină. Între subiectivă ori predicativă și regentă nu se pune virgulă, chiar dacă vorbitorul face o pauză în vorbire. Or, elevii pun, ceea ce denotă anumite carențe în însușirea scrierii la sintaxa frazei. Greșeala amintită s-ar putea înlătura, dacă, la predarea fiecărei subordonate, un moment-cheie în planul lecției l-ar deține punctuația respectivelor propoziții, cu cît mai multe exemplificări, și nu doar cu o regulă seacă, ușor de uitat după un timp. În partea referitoare la lexic și gramatică, greșelile sesizate trebuie oarecum triate pe categorii de frecvență, în raport direct cu specificul textului dat, profesorul avînd astfel prilejul să discute și să re-

IDEI DEZBATERI ORIENTĂRI

Perfecționarea continuă a învățămîntului mediu economic, în raport cu cerințele dezvoltării industriei, agriculturii, diferitelor activități economice solicită realizarea unui echilibru și a unei corelații mai judicioase între disciplinele de profil și cele de cultură generală, precum și în cadrul disciplinelor de profil. Prin această prismă am dori să ne ocupăm de unele aspecte actuale privind abordarea studiului matematicii în liceele e-

Matematica în liceele economice

conomice. Sînt evidente, în lumina cerințelor de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale raporturile tot mai strînse între matematică și producție, precum și importanța introducerii, pe scară tot mai largă, a tehnicilor moderne de calcul, pentru perfecționarea metodelor de cunoaștere și analiză a realităților din economie.

Aplicarea metodelor matematice în economie este impusă de perfecționarea neîncetată a planificării și statisticii, precum și de relațiile complexe din cadrul procesului de producție, iar studiul matematicii în învățămîntul mediu economic ar trebui strîns corelat cu aceste cerințe ale dezvoltării economiei socialiste.

Deși în predarea matematicii în liceele economice există elemente pozitive, totuși au fost neglijate destule probleme practice, tehnico-economice, necesare majorității elevilor care vor lucra nemijlocit în producție. Credem, de pildă, că metoda algoritmică de rezolvare a problemelor de programare liniară ar putea fi introdusă în anul III, în cadrul elementelor de algebră superioară, urmînd ca orele să fie repartizate astfel: matrici — 4 ore; determinanți — 8 ore; sisteme de ecuații liniare — 4 ore și elemente de programare liniară — 8 ore.

Problema calculului eficienței econo-

mice a investițiilor în economia națională cu ajutorul metodelor matematice joacă un rol esențial pentru dezvoltarea în perspectivă a producției. Enunțativ, programele și manualele de matematică pentru liceele economice și agricole ar trebui să cuprindă: calculele prescurtate; mediile care ajută la analiza vitezei de rotație a mijloacelor circulante; metoda indicilor în studiul dinamicii fenomenelor și controlul îndeplinirii și depășirii planului de producție; folosirea metodelor de corelație simplă și multiplă pentru măsurarea influenței factorilor tehnologici asupra parametrilor finali ai produselor; metodele matematice în supravegherea continuă a proceselor tehnologice; aparatul matematic utilizat în descoperirea rezervelor pentru perfecționarea proceselor tehnologice și ridicarea continuă a calității producției etc. De asemenea, în programele de matematică pentru liceele economice ar trebui cuprinse: calculul probabilităților; formulele fundamentale și corelative de la dobinda simplă la dobinda compusă; progresii aritmetice și geometrice etc.

În alcătuirea programelor analitice ar fi necesar, credem, să se pună un accent deosebit pe problemele privind automatizarea memorării, prelucrării și înregistrării informațiilor, avînd în vedere rolul important pe care-l au acestea în realizarea evidențelor contabile. Totodată nu ar trebui să lipsească din capitolele de matematică economică elemente privind: calculul procentelor, al valorilor medii, al tarifelor de transport, al prețului de cost; întocmirea și calculul facturilor etc., care, corelate cu studiul disciplinelor de specialitate, pot asigura elevilor înțelegerea specificului muncii economice. Aș aminti, printre alte exemple în acest sens, că, în agricultură, descoperirea rezervelor interne pentru sporirea producției, reducerea prețului de cost etc. se realizează și prin calcule bazate pe măriri medii. Metoda indicilor este și ea de largă aplicare în studiul dinamicii fenomenelor și în controlul îndeplinirii și depășirii planului de producție. În sfîrșit, pentru a încheia exemplificările, voi aminti că metodele de control statistic permit supravegherea continuă a procesului tehnologic, cunoașterea legităților după care se desfășoară acesta etc. Utilitatea evidentă a tuturor acestor probleme pentru formarea viitorilor economiști impune includerea lor în programele și manualele de matematici pentru liceele economice.

Prof. dr. ION I. GHELASE

medieze un „tip“, o „serie“, o „categorie“ de greșeli, iar nu „cazuri“ individuale, izolate unele de altele.

Observăm, de exemplu, că o bună parte din greșeli provine din necunoașterea unor forme populare (sau regionale) ale cuvintelor: *ia* (interj.), scris *iar* (conj.); *încaltea* (adv. „cel puțin“, „măcar“); *barem*, scris *despărțit în caltea*.

E adevărat că nu putem pretinde elevilor cunoștințe precise privind lexiconul ori morfologia rostirii subdialectale, dar nu-i cazul nici să ne dezinteresăm cu totul de ele, fiindcă atunci cum pregătim noi elevii pentru citirea și asimilarea profundă a unor scriitori ca Ion Creangă, care s-au ilustrat printr-o măiestrită valorificare artistică în opere literare perene a graiului din locurile natale?

Cele mai multe, mai mari și mai grave greșeli provin însă din necunoașterea morfologiei, a unor categorii de flexiune cum ar fi diateza, modul, timpul etc. Elevii scriu: *dămi-o, să de-a, tatăsău* etc., dovedind lacune îngrijorătoare în ce privește recunoașterea morfologică a cuvintelor. Ei recunosc foarte greu imperativul și diateza reflexivă, mai ales la forme inverse. Asemenea greșeli — din păcate — nu se mai pot soluționa prin dictări. Trebuie luată morfologia de la început! Și încă de la „formarea cuvintelor“, capitol din cadrul vocabularului în genere neglijat. Aici, prin exerciții nenumărate, elevii vor ajunge să înțeleagă în ce constă formarea de cuvinte noi prin derivare cu sufixe sau prefixe. Atunci vor ști, fără-ndoială, că *întîlnișul* este un substantiv comun, derivat de la verbul *a întîlni*, cu sufixul lexical *-iș*, rezultînd *întîlniș*, care s-a articulat cu art. hot. enclitic *-l*, legat de cuvînt cu vocala de legătură *-u*. Ei scriu *despărțit întîlnișul* (sau, pentru a lua un alt exemplu, *întîi-aș*), fiindcă simțul limbii îi face să sesizeze elementul primar din cu-

vînt, iar „adaosul“ ulterior (fie articol, fie sufix lexical) să-l simtă ca pe un „corp străin“ în cadrul cuvîntului.

De asemenea, între cuvintele compuse, derivate și locuțiuni nu se face totdeauna suficientă distincție. Luăm exemplul: „— Ce mai la deal, la vale, bună, ne-bună, na-ți carul și dă-mi-o!“ Aici grupul *ne+bună* se scrie cînd împreună, cînd despărțite cele două elemente, cînd unite prin linoară, fiindcă elevul nu știe cum să-și motiveze una din variante, pe care s-o adopte apoi cu conștiința împăcată că a scris cum trebuie.

Grupul de elemente *ne+bună* e indicat (de cei ce le scriu împreună) că ar fi un adjectiv derivat cu prefixul *ne*, destul de productiv cînd e vorba de serii adjectivale (clar-neclar, atent-neatent inițiat-neinițiat etc.). Singura explicație ce se poate da elevului este că aici nu avem de-a face cu un fenomen de derivare, ci cu o negare a unei calități: *ne+bună* e sinonim cu construcția *nu e bună*, nu cu adjectivul *nebună* (= care suferă de boală mintală, conf. D.L.R.M.). Ba mai mult, construcția nou formată (din adverb de negație + adjectiv) e perfect sinonimă cu adj. *rea*, care are cu totul alt sens decît adj. *nebună*. Fiindcă atît adverbul, cît și adjectivul de compunere își păstrează, pînă la evidență, individualitatea și fiindcă sinonimia construcției cu un adjectiv este clară, o putem numi *locuțiune adjectivală*, explicație cu un resort logic cît de cît acceptabil...

Prin urmare, o compunere sintetică nu face de prisos aprofundarea unor noțiuni de morfologie, ori de lexic, ci, dimpotrivă, le presupune, atunci cînd e cazul, și încă la un nivel mai înalt de aprofundare.

Prof. G. C. URȘU
com. Toplet-B'rza
jud. Caraș-Severin

Înainte de a trimite la tipar poezia *Singurătate*, Eminescu scrisese aceste două versuri, evocînd apariția iubitei în casa sumbră:

Intră-n cadrul de-ntunerice
O icoană de lumină...

construcție care nu-l mulțumește, fiind oarecum convențională și mai puțin expresivă; de aceea, reia textul și-l modifică astfel:

În privazul negru-al vieții-mi
E-o icoană de lumină...

care este cu totul altceva; metafora s-a născut din cuvinte mai rare; poetul a învechit contextul (*privazul negru* în loc de *cadrul de întunerice*), înnoind însă *imaginea globală*, construind o metaforă neașteptată, la care nu s-ar fi gîndit, poate, nimeni. Stilul are la bază tocmai cuvîntul *căutat și lucrat*, cum spunea Argezi, adică un cuvînt puțin probabil în context; *caracterul de improbabilitate*, de surpriză este frecvent în opera fiecărui scriitor, mai ales în poezie.

Frecvent, prin stil, elementele de uz curent se încarcă de semnificații noi, datorită vecinătății insolite, cuvîntul dînd și primind o forță nouă de sugesție, pentru că i se dă o valență metaforică neabătută. Cine ar fi putut gîndi și exprima ca Eminescu apozitia-metaforă a lunii: *Ea, copila cea de aur, visul negurii eterne*; cele trei cuvinte din

Resursele expresivității limbajului

urmă, la îndemîna oricui, sugerează o perspectivă cosmică, în care globul de aur al lunii este pentru negura cea veșnică un vis, o aspirație eternă. G. Călinescu avea dreptate să scrie: „Un nou mod de a gîndi (de a oglîndi universul) atrage după sine nu un vocabular nou, ci un chip inedit de a descoperi valența cuvintelor“. Iar H. Morier a găsit o formulă simplă pentru a sublinia procedeul fundamental al înnoirii stilistice în creația scriitorilor care urmăresc *nu cuvintele rare „ci o rară întrebuintare a cuvintelor“* (*Psychologie des styles*, 1959, p. 271).

Așa se întîmplă într-un distih care i-a plăcut lui Blaga pentru că poetul anonim a concentrat semnificații adînci în cîteva cuvinte: *Cînd eram de nu iubeam / Unde mă culcam dormeam* (Folclor). Sau, această extraordinară frază a lui Argezi despre Ibrăileanu (recent sărbătorit la 100 de ani de la naștere): „Scara cetății trecea pe la spatele lui (Ibrăileanu — spunea Argezi), *sus de tot, și el sta pe treapta cea mai de jos simplă, tocmai din pricina imensei sale complexități și omogen: la 50 de ani, el îi avea pe cei vreo 20, cu care por-nise pelerin singuratic, pe un drum de cipri fără sfîrșit în noapte, deslușind printre ramuri strălucirile eternității*“ (*Tablete de cronicar*, 1960, p. 140).

Există un registru infinit de virtuți expresive în creația fiecărui scriitor autentic; toate exemplele de gramatică fiind scoase din opera scriitorilor, se impune, în toate împrejurările, referința la valorile expresive ale limbajului ar-

tistic, realizînd astfel, fără mare efort, dar cu maximă eficiență pentru cunoașterea mai adîncă a limbii și pentru cultivarea ei, *punctul de contact dintre limbă și literatură*. „Limbă și legile ei dezvoltă cugetarea“ — notase Eminescu în ms. 2 258, f. 113, voind să pună în relief importanța cunoașterii și stăpînirii tezaurului expresiv al limbii naționale. *Bogăția aspectelor expresive ale limbajului literar constituie un stimulent permanent al gîndirii și sensibilității tinerilor studioși care parcurg numeroase texte și sint solicitați să explice specificul lor lexical și gramatical*.

Dar, așa cum există o veche tradiție a studiului foneticii, vocabularului, gramaticii (și în ultimele două decenii ne-am ocupat aproape exclusiv de gramatică), trebuie să abordăm cu toată aplicația necesară *studiul valorilor expresive, al construcțiilor poetice, al limbajului afectiv, cu imensele lui rezerve de nuanțe, de inventivitate, de reimpăspătare a capacității de comunicare a cuvintelor vechi*.

Studiul stilului, al stilisticii, ne reamintește adevărul elementar, de cea mai mare importanță pentru cunoașterea cît mai adîncă a limbii, a legilor ei, formulat în termeni ce pot surprinde azi pe unii lingviști care, studiînd structura limbii, uită adesea existența valențelor afective, expresive, ale limbajului; ideea este însă formulată tot de un lingvist de mare autoritate: „Îmbogățirea normală a limbii — scria Sextil Pușcariu în 1940 — se face prin valorizarea elementelor vechi, printr-o ne-curmată împăspătare a celulelor din organismul viu al limbii“. (*Limba română*, p. 395).

Opera scriitorilor este cel mai puternic antidot contra tendințelor de atrofiere a resurselor expresive, iar prin forța ei de conservare a tezaurului nostru lingvistic asigură circuitul în actualitatea tuturor elementelor componente ale acestui tezaur. Stilistica propune cunoașterea temeinică a resurselor, cît și a rezultatelor înobolării limbajului prin creația literară a generațiilor de scriitori.

Vom încheia această scurtă expunere de ordin general printr-un citat de cea mai mare importanță pentru aprecierea realistă a rolului stilisticii în studiul limbii: „Moștenitoare a vechii retorici, stilistica este la ora actuală — spunea Walter von Wartburg — una dintre ramurile cele mai active și mai viguroase ale disciplinelor lingvistice. Cu toate că există o oarecare nesiguranță cu privire la scopurile, metodele și terminologia acestei tinere științe, se poate prevedea, de pe acum, că aceste cercetări vor avea o influență salutară atît asupra criticii literare, cît și asupra lingvisticii; asupra celei dintîi, pentru că îi aduc criterii precise și obiective, asupra celei de a doua, pentru că îi întăresc latura umanistă, în momentul în care anumite cercuri influente ar vrea s-o orienteze spre un formalism steril. Și mai mult încă: putem spera că stilistica va reuși într-o zi să arunce o punte peste șanțul care există azi, în studiile umaniste moderne, între cercetările lingvistice și cele literare“. (*Problèmes et méthodes de la linguistique*, p. 232).

În practica școlară mai ales, în utilizarea textelor literare, atît la orele de gramatică, cît și la cele de literatură, de analiză a operei scriitorilor noștri, legătura dintre limbă și literatură apare la fiecare pas; cunoașterea valorilor expresive ale limbajului literar poate consolida și îmbogăți studiul gramaticii, al vocabularului și al foneticii, cum poate aduce temeuri solide, incontestabile ale originalității artei literare a unui scriitor.

GH. BULGĂR

Anul școlar 1971—1972 în avanpremieră

Inspectoratul școlar București este angrenat într-un intens efort de auto-dotare a atelierelor-școală. În clișeu — se execută noi bancuri de lucru

După cum se știe, de curând a avut loc ședința de lucru a Consiliului învățământului de cultură generală, în care au fost analizate câteva dintre problemele centrale actuale și de perspectivă ale școlii în lumina indicațiilor recente date de conducerea de partid și personal de secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

Pornind de la programul de măsuri conturat în dezbaterile Consiliului ne-am adresat câtorva inspectorate pentru a afla care este stadiul acțiunilor întreprinse și în curs de desfășurare pentru ridicarea învățământului la nivelul cerințelor societății socialiste multilateral dezvoltate.

Publicăm în numărul de față răspunsurile inspectoratelor școlare Ialomița și Vaslui la ancheta noastră.

● Ce măsuri ați luat pentru întărirea muncii educative și a formării politico-ideologice a elevilor, desfășurate în școală ?

● Cum ați pregătit instruirea practică-productivă a elevilor pentru noul an școlar ?

● Care este stadiul realizării unei proporții mai echitabile între liceele de cultură generală și cele de specialitate ?

● Ce veți întreprinde pentru generalizarea școlii de 10 ani ? La ce procent veți ajunge în acest an școlar ?

VASLUI

Răspunde prof. CONSTANTIN ALEXANDRU, inspector general școlar

Sub îndrumarea Comitetului județean de partid, Inspectoratul școlar al județului Vaslui în colaborare cu Comitetul județean al U.T.C. și Consiliul județean al organizației pionierilor au stabilit un program de măsuri, care vizează sporirea caracterului formativ al procesului de învățământ la toate obiectele de studiu și îndeosebi la științele sociale, a activității dirigintilor și a acțiunilor ce vor fi organizate în afara clasei, cu sprijinul organizațiilor de pionieri și tineret, a muncii cu familia. În acest context, se va urmări ca în lecții, lucrări de laborator, activități practice, în munca productivă a elevilor, cunoștințele transmise pentru formarea concepției materialist-dialectice despre lume și viață să se transforme în convingeri și deprinderi trainice de conduită.

În cadrul instruirii periodice a profesorilor de științe sociale, se va pune accent pe informarea acestora cu problemele actuale ale politicii interne și internaționale a partidului, pe îmbunătățirea pregătirii lor metodologice și legarea cunoștințelor teoretice de viață, de experiența concretă din economie și practica socială. În care scop vor fi organizate cu aceștia vizite de documentare în întreprinderi și în diferite organizații economice socialiste.

Vor fi organizate, de asemenea, periodic consfătuiri și simpozioane pe teme cu conținut științific și practic în specialitate.

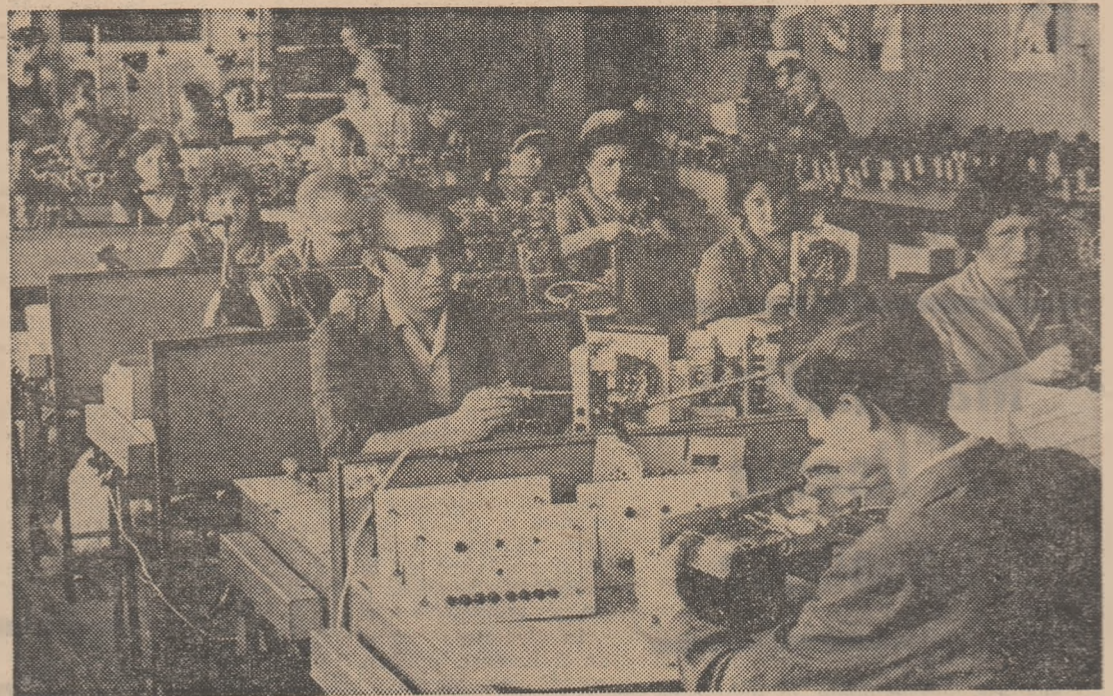
Programul de măsuri mai prevede creșterea influențelor educative în cadrul orolilor de dirigiență prin abordarea în mod deschis și în spirit combativ a problemelor de viață, de comportare în familie și societate care să stimuleze interesul elevilor pentru formarea propriei lor personalități civice, în concordanță cu etica socialistă, cu cerințele și exigențele edificării socialiste multilaterale a patriei. Vor fi extinse dezbaterile și confor-

birile pe probleme politico-ideologice, de conduită, de creștere a răspunderii sociale, de formare a unei opinii intransigente împotriva manifestărilor de cosmopolitism, parazitism, a concepțiilor mistice, retrograde.

Inspectoratul școlar județean va organiza în acest an întâlniri cu activiști de partid, cu conducători ai organizațiilor socialiste din industrie și agricultură, în care se vor dezbate cu elevii teme de politică internă și externă a partidului și guvernului, folosindu-se în cea mai mare măsură metoda răspunsului la întrebările formulate de elevi. În orașele județului se vor crea centre de documentare și informare politică, la care vor fi organizate expuneri, întâlniri cu redactori de la Agerpres și revista „Lumea”. Organizațiile de pionieri și tineret vor fi sprijinite în inițierea unor acțiuni specifice pe teme de educație politico-ideologică și moral cetățenească, patriotică. De asemenea, pentru informarea sistematică politico-ideologică a elevilor inspectoratul școlar își propune să doteze bibliotecile școlilor cu un număr sporit de cărți din literatura social-politică.

Inspectoratul școlar județean Vaslui, sub îndrumarea și cu sprijinul direct al organelor de partid, a trecut încă din luna august la amenajarea și înființarea de ateliere-școală în toate liceele și școlile generale, acțiune ce urmează a fi terminată în cursul anului 1972.

Până în prezent s-au amenajat încă 53 de ateliere de diferite tipuri pentru lucrări practice cu elevii și 48 ateliere pentru lucrări practice cu elevii. S-au stabilit unitățile industriale și economice care vor patrona fiecare școală. Astfel, în orașe, școlile vor fi patronate de către întreprinderile economice locale, întreprinderile de gospodărire orășenească, I.T.A., I.A.S., unitățile industriale cu caracter republican, iar la sate de către

Anul școlar 1971—1972 în avanpremieră
La întreprinderea „Didactica” se finisează un nou lot de aparate electrice cu care vor fi dotate laboratoarele de fizică ale liceelor și școlilor generale

IALOMIȚA

Răspunde prof. TITUS NIȚU, inspector general școlar

În lumina ultimelor documente de partid, și Inspectoratul școlar al județului Ialomița a întocmit un judicios plan de măsuri privind perfecționarea rețelei școlare, intensificarea muncii educative printre și pentru elevi, îmbunătățirea predării științelor sociale, pregătirea practică, orientarea școlară și profesională, metodologia și tehnologia învățământului. Aceste măsuri au fost elaborate cu concursul organizațiilor de pionieri și tineret și vor fi dezbătute cu factorii de răspundere din școli, în zilele de 5-6 septembrie, în cadrul unei ședințe speciale de instructaj, ca și cercurile pedagogice din 13 septembrie 1971. Bineînțeles, în cercurile pedagogice vor fi luate în discuție programele și manualele școlare, în scopul îmbogățirii lor continue, al găsirii mijloacelor pentru realizarea conținutului lor educativ, vor fi prezentate referate care să direcționeze principalele laturi ale procesului instructiv-educativ, precum: „Rolul literaturii române în formarea cetățeanului înaintat al societății noastre”, „Contribuția lecțiilor de fizică și chimie la formarea concepției materialiste și a gândirii tehnice a elevilor” ș.a. Aspecte ale acestor măsuri vor face și obiectul discuțiilor în consiliile profesionale din școli, în prezența redeschiderii cursurilor.

Se are de asemenea în vedere restructurarea activităților din comisiile metodice, unde vor fi inițiate, între altele, mai multe activități cu eficiență practico-aplicativă sporită.

Planul de măsuri al Inspectoratului școlar din Ialomița mai prevede expuneri pe teme politico-ideologice pentru părinții elevilor, în scopul creșterii influenței lor educative asupra acestora.

Acțiunea convergentă a tuturor factorilor educativi: școală, pionieri, U.T.C., familie, precum și restructurarea inspecțiilor școlare pe linia îndrumării și controlului eficienței actului educativ, vor conduce, de bună seamă, la ridica-

rea nivelului de educare și formare a elevilor în noul an școlar. Pe parcursul acestui an, cadrele didactice din județul Ialomița își vor concentra în mai mare măsură atenția asupra experiențelor, demonstrațiilor și aplicațiilor în laborator, în care scop vor fi amenajate 20 de noi laboratoare în școli; conținutul orei de dirigiență va fi deplasat tot mai mult spre realități ale vieții sociale; în cadrul predării științelor sociale se va urmări permanenta corelare a noțiunilor teoretice cu aspecte ale dezvoltării economiei noastre naționale contemporane; vor fi așezate pe baze noi și extinse cercurile de științe sociale.

Din cele 125 unități școlare existente în județul nostru, 90 dispun de ateliere a căror bază materială este în curs de dezvoltare; pentru restul școlilor vor fi construite sau amenajate asemenea ateliere, în primele două luni ale noului an școlar. De pe acum există în 20 de localități ateliere interșcolare cu mai multe profile: lăcătușerie, electro-tehnică, motopompiști, croitorie, artizanat, mecanică agricolă și industrială. Se apropie de încheiere și acțiunea de selecționare și angajare a tehnicienilor, maștrilor și muncitorilor calificați, care vor instrui elevii în activitatea lor practică.

În noul an școlar va spori cu 32 numărul de clase la liceele de specialitate, urmând ca, într-un viitor apropiat, acestea să ajungă la paritate cu liceele de cultură generală. Vor fi înființate, încă din acest an școlar, un liceu de chimie și unul sanitar, pentru a căror organizare a fost cerut sprijinul ministerelor de resort.

În sfârșit, sîntem în stadiul de a amplasa definitiv, pe circumscriptii, acțiunea de generalizare a învățământului de 10 ani. În toamna aceasta vor putea fi cuprinși în clasa a IX-a a școlii generale 70% din numărul absolvenților clasei a VIII-a, care nu urmează o formă de învățământ postgeneral, sau nu sînt instruiți prin ucenicie la locul de muncă.

PROFILUL „TABERELOR DE PROFIL”

Considerații și câteva concluzii

Nicăieri poate nu se realizează într-o ambianță mai destinsă, într-un tonus mai ridicat de optimism și voie bună, educația în colectiv, prin colectiv și pentru colectiv, dezvoltarea sentimentului patriotic, deprinderile unui program ordonat de viață ca în tabere — aceste comunități școlare — excelent prilej de cunoaștere, de schimb de experiență și de colaborare a elevilor din diferite colțuri ale țării.

Încadrate în sistemul general al educației comuniste, taberele — ca forme specifice de activitate în timpul vacanței — trebuie să se sincronizeze și ele cu ritmul general de modernizare a învățământului, să răspundă noilor sarcini educative ce decurg din ultimele documente de partid și din indicațiile date, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În această vară s-a produs o cotitură în concepția despre tabere, o împletire mai armonioasă între recreație, inițiativă organizată și cultivarea apetitului vocațional, o activizare și pluralizare a conținutului activităților specifice, ceea ce a dus, inerent, la o mare diversificare a acestora.

Reprofilarea taberelor de profil

Fără îndoială însă că „noul” în materie de tabere îl reprezintă taberele de profil, menite să grupeze și să stimuleze elementele cu aptitudini afirmate în anumite domenii, să le consolideze înclinările și să le clarifice opțiunile profesionale prin organizarea unui sistem de informații și a unor activități practice atractive și să realizeze, în același timp, un larg schimb de experiență între elevii cu preocupări comune de pe întreg cuprinsul țării.

În această vară, taberele de profil au cunoscut o vie eflorescență, cuprinzând aproximativ 1700 de pionieri și 1000 uteciști. Printre taberele organizate de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, semnalăm pe cele de la Cozia, a micilor inventatori, câștigători ai concursului „Minitehnicus”, de la Bran, care a cuprins într-o serie pe câștigătorii concursului republican de creație literară, de reviste școlare și de arte plastice și în altă serie patrulele pionierești de circulație. De asemenea, menționăm tabăra maritimă a „curajoșilor”, incluzând pe pionieri „prietenii ai grănicerilor”, din județele situate în apropierea granițelor și tabăra de la Gilma, care a găzduit într-o serie pe câștigătorii concursului republican de fotografii artistice și ai cinecluburilor pionierești. Comitetul Central al U.T.C., la rîndul său, a intrunit la Păușa pe reprezentanții cercurilor electrotehnice, foto și ai cinecluburilor, la Poneasca, pe membrii din colectivele de conducere ale societăților științifico-literare ale elevilor, la Gilma, pe cei mai talentați scriitori și pictori din ceneclurile liceale literare și de artă plastică, iar Ministerul Învățământului a organizat la Costinești tabăra laureaților fazei republicane a olimpiadelor școlare.

O analiză sumară a listei acestor tabere relevă faptul că o serie de tabere stimulante pot fi trecute în rîndul taberelor speciale (întîmplătoare sau per-

manentizate) și că, pentru a-și respecta intențiile și titulatura, taberele de profil trebuie să corespundă următoarelor categorii largi de aptitudini:

- aptitudini de cercetare și aplicații tehnico-științifice;
- aptitudini de creație și cercetare literară;
- aptitudini artistice.

Pentru fiecare categorie de aptitudini ar trebui aleasă — în raport cu specificul acesteia, cu numărul probabil al participanților, cu condițiile locale, de natură să permită desfășurarea unor activități de profil — o anumită tabără care să funcționeze în 2—3 serii, cuprinzând pe acei elevi care se evidențiază printr-o formă concretă de manifestare a aptitudinilor lor. De pildă, tabăra națională de literatură a pionierilor poate funcționa în trei serii: una care să cuprindă pe laureații fazei republicane a concursului de creație originală, o altă, pe micii culegători de folclor din toate colțurile țării, o a treia pe cei mai buni reporteri și redactori ai revistelor școlare. Pentru liceeni, tabăra națională cu profil științific ar putea cuprinde într-o serie pe tinerii inventatori și pe reprezentanții cercurilor tehnice și ai cinecluburilor din școli, o altă serie pe cei mai dotați matematicieni, fizicieni și chimiști, evidențiați în cadrul olimpiadelor și prin colaborările lor originale la rubricile științifice ale revistelor școlare.

Aceste tabere nu trebuie să fie mari (serii de maximum 150 elevi) și nici dispersate. Experiența din această vară de la Bran, unde au fost reuniți 450 de pionieri, laureați ai concursului de creație literară și arte plastice, a scos în evidență cât de greu pot fi dirijate activitățile de profil într-o tabără împrăștiată în șase localuri pe o rază de peste 2 km. Greutăți similare s-au semnalat și în acele tabere unde au funcționat simultan, în aceeași serie, două sau mai multe categorii de „profiluri” (Bran și Gilma — plasticienii și literații, Costinești — câștigătorii olimpiadelor de matematică, fizică, chimie, literatură, biologie).

Este necesară, de asemenea, și gruparea mai atentă a elevilor cu aptitudini comune pentru a se evita un fenomen negativ, semnalat de sute de elevi care ne-au scris sau cu care am discutat personal — și anume pulverizarea acestora într-o pluralitate de tabere. De pildă, liceenii cu aptitudini literare afirmate plener în diferite publicații de prestigiu și a căror evidență comisia pentru probleme de școli de pe lângă C.C. al U.T.C. o avea dinainte și o transmisese Comitetelor județene U.T.C., s-au văzut în mod inexplicabil și împotriva dorinței lor împrăștiați în 4—5 tabere, astfel că dialogul dintre cele mai reprezentative talente din țară care, normal ar fi trebuit să aibă loc în tabăra de profil de la Gilma (foarte slab reprezentată de altfel), a fost incomplet și nesemnificativ.

Stabilirea din timp și mai judicioasă a amplasării taberelor de profil și a condițiilor lor de funcționare, cu colaborarea mai strînsă dintre organizațiile de tineret și Ministerul Învățământului, respectarea mai fermă de către Consiliile județene pionierești și de că-

tre Comitetele județene U.T.C. a indicațiilor date de forurile răspunzătoare, vor înlătura deficiențele care au aruncat o umbră asupra unei activități nu lipsită de o serie de rezultate pozitive.

Tradiție și continuitate

Schimbarea an de an a tipurilor de tabere profilate pe aptitudini și a locului lor de desfășurare nu favorizează crearea și consolidarea unei tradiții. Credem că e bine să se permanentizeze o tabără cu un anumit profil, unde an de an să se desfășoare aceeași activitate, ceea ce va permite fără prea mari eforturi bănești și o profilare a însăși bazei sale materiale, prin îmbogățirea progresivă a materialului demonstrativ și documentar.

De asemenea, în organizarea taberelor de profil trebuie să se țină seama de continuitatea exercițiului vocațional, ceea ce va impune o coordonare organizatorică de natură să permită trecerea în același regim de preocupări a elevilor dotați, de la o etapă școlară la alta. De altminteri, corespondența de profil dintre taberele organizate pentru pionieri și liceeni începe să se schițeze, ceea ce constituie, fără îndoială, un prețios câștig în direcția sporirii eficienței acestor forme moderne de organizare a vacanței de vară, de cultivare timpurie a aptitudinilor și înclinațiilor firești ale elevilor.

Conținut încă deficitar

Activitatea specifică, intercalată în programul comun și tradițional ocupă un loc de seamă în sistemul taberelor de profil.

Taberele cu profil literar și artistic, beneficiind de o mai veche experiență și de o mult mai redusă necesitate de dotare, au obținut cele mai spectaculoase rezultate, concretizate în concursuri locale, în emisiuni radio-televizate, în albume, antologii de creație literară, în expoziții de pictură și grafică, precum și într-o temeinică informare ideologică pe plan estetic, în lumina recentelor documente de partid. În aceste tabere legătura cu practica și viața sînt mult mai vii și facilitate de simplitatea factorilor care declanșează dinamica talentului, ca și de lipsa de pretenții a instrumentarului „tehnic”.

Totuși, și aici s-au semnalat o serie de carențe. Este greu de conceput cum acești elevi, viitori scriitori, critici, pictori, arhitecți, să fie privați de contactul cu personalități de seamă ale culturii și artei românești, a căror prezență și a căror îndrumare ar fi fost stimulativă și ar fi deschis orizonturi largi tinerelor talente. Atît la Bran, cît și la Gilma, elevii dotați au avut destule motive de dezamăgire în această privință.

Destul de proporționate numeric față de taberele literar-artistice, taberele cu profil științific, aflîndu-se la începuturile lor și pretinzînd — pentru a deveni o școală vie de muncă și activi-

tate creatoare — o bază materială mult mai pretențioasă — au desfășurat o activitate de profil mai anemică, rămîind la parametrii unor tabere recreative și stimulante, al căror aport pozitiv l-ar putea constitui schimbul de experiență, vizitele în producție, o dezbateră teoretică a unor probleme de știință sau tehnică. „Minitehnicienii” de la Cozia, de pildă, au organizat concursuri „cine știe cîștigă” pe tema „inventatori și descoperitori români” și au vizitat hidrocentralele de pe Lotru.

Este încă prea puțin pentru stadiul actual al legării școlii românești de practică, față de importanța acordată activităților tehnico-productive în recentele documente de partid. Întrucît dotarea tehnică a acestor tabere este deosebit de dificilă, sugerăm ca în viitor taberele cu profil tehnic să fie organizate nu departe de mari centre industriale, ca elevii să-și aplice micile lor invenții și să lucreze efectiv într-un atelier uzinal special amenajat în acest scop.

Selecție și improvizație

Una din cele mai delicate probleme de care depinde în mare măsură valoarea educativă și succesul taberelor de profil o constituie selecția judicioasă și obiectivă a participanților la aceste tabere și a personalului didactic îndrumător.

Din păcate, în această vară destul de bogată în rezultate pozitive, trebuie să semnalăm în această direcție și manifestări flagrante ale formalismului și spiritului de improvizație, mai accentuate la nivelul unor comitete județene U.T.C. și consilii pionierești județene.

Deși la taberele pionierești problema era cu mult mai simplă, întrucît CNOP a dat fișe nominalizate pentru premianții concursului de literatură și arte plastice, o confruntare a acestei liste cu evidența elevilor sosiți în tabăra de la Bran a scos în relief că doar 30% din elevii recomandați și-au luat locul în detașamentele „literaților”. Ar fi fost bine poate dacă în locul celor 70% absenți ar fi venit pionieri din categoria „menționaților” sau măcar legați cît de cît vocațional de literatură. De aceea ni se pare surprinzător că județul Teleorman, care avea 7 premianți la concursul de literatură și arte plastice, a fost reprezentat de 7 absolvenți a căror prezență și activitate în tabără nu avea nimic comun nici cu pictura, nici cu literatura.

Pentru a nu se compromite scopul acestor tabere și a nu se da prilej de mîhnire și nemulțumire este bine să fie selecționați cu grijă și cu simț de răspundere cei mai dotați și merituoși elevi pe baza rezultatelor și afirmării lor în acel domeniu, să fie consultați și anunțați din timp (nu cu 24 de ore, cum s-a întîmplat în multe cazuri) pentru a-și putea aranja programul de vacanță.

De asemenea, pentru a se evita situațiile cînd în taberele de profil — tot din comoditate — au fost trimiși profesori fără nici o contingentă cu activitatea respectivă, pe motivul că s-au oferit spontan, sugerăm și aici o selecție mai atentă a specialiștilor și acordarea preferinței aceluia care are talent, experiență și rezultate recunoscute în respectivul sector de profil.

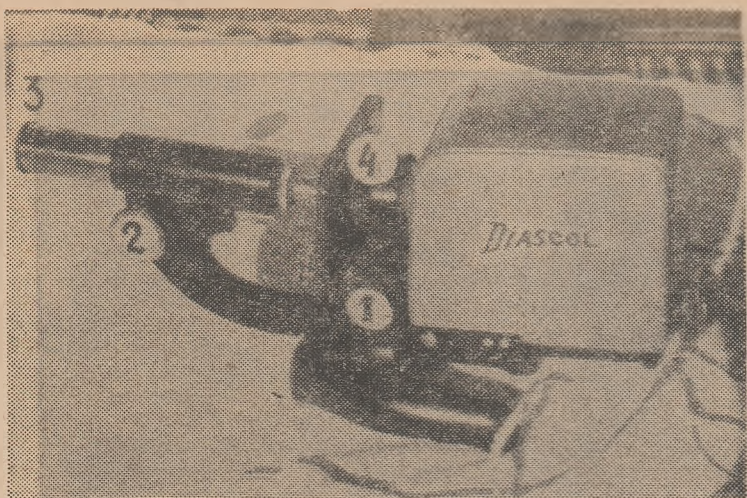
În sfîrșit, credem că în actuala etapă de evoluție a structurii și formelor de activitate în tabere, se impune schimbarea vetustului „regulament al taberelor”, devenit o frînă în calea organizării taberelor de profil (pe care nu le menționează), și asigurarea bazei culturale pentru acest tip de tabere.

Prof. TUDOR OPRIȘ

Cei care au pasiuni comune găsesc repede un limbaj comun

Moment de destindere într-o tabără de profil

DIDACTICA ȘI TEHNOLOGIA EDUCAȚIEI

De mai multă vreme, prin realizările din domeniul tehnicii instruirii bazate pe concepția și mijloacele diferitelor colective didactice figurează și aparatele pentru observări microscopice colective, care permit să fie prezentate elevilor un număr mai mare de preparate și să fie dirijată atenția întregii clase spre principalele componente ale preparatului, scurtându-se mult timpul afectat observării. Dispozitivul este alcătuit, în general, dintr-un microscop și un aparat de proiecție. Prezentăm în continuare un asemenea ansamblu, realizat de prof. GH. BARBU din comuna Albota, județul Argeș, cu două aparate de construcție IOR.

DIN NOU DESPRE PROIECȚIA PREPARATELOR MICROSCOPICE

Pentru a realiza asamblarea microscopului i se rabatează (cu șurubul nr. 1 din fotografie) sistemul optic, se scoate apoi oglinda reflectoare și se așează sub obiectiv preparatul microscopic de studiat. Diascopul este pregătit ca pentru o proiecție obișnuită.

Așezăm diascopul cu obiectivul fixat prin înșurubare în locul unde era fixată oglinda microscopului (nr. 4 pe fotografie). Prin această așezare se fixează pe aceeași linie sis-

temul optic al diascopului cu cel al microscopului. Se verifică dispozitivul prin aprinderea becului diascopului, a cărui lumină va trece din diascol, prin diafragma microscopului și prin lama cu preparat, în sistemul optic al microscopului. Preparatul va fi proiectat apoi pe un ecran, în clasa ale cărei ferestre au fost camuflate. Pentru aceasta trebuie să controlăm în prealabil dacă lama cu preparatul de observat este așezată în cîmpul de cuprindere al obiectivului microscopic. Așezăm apoi întreg dispozitivul pe o

masă, la o distanță de 2—5 metri de ecran.

Dispozitivul poate fi utilizat cu ocularul fixat la microscop, sau cu ocularul detașat de microscop.

Iată operațiunile mai importante în minuirea acestui dispozitiv: conectarea becului din diascol la rețeaua de curent, scoaterea ocularului (nr. 3 pe fotografie) și fixarea clarității imaginii (cu șurubul nr. 2 din fotografie). Se obține pe ecran o imagine parțială și mult mărită față de vizionarea cu ocularul detașat. Profesorul poate interveni cu un indicator pentru a da explicațiile necesare.

Dispozitivul se poate folosi cu bune rezultate și pentru fotografierea preparatelor microscopice.

Dată fiind utilitatea unui asemenea agregat didactic propunem întreprinderii optice române — I.O.R. — să construiască un dispozitiv compus dintr-un bec și un sistem de lentile (condensator), care să fie aplicat la microscopul existente în școli, sau să realizeze în serie asemenea microscopie proiectoare, necesare tuturor lucrărilor de microscopie.

Un experiment privind recuperarea rămînerilor în urmă

Problema rămînerii în urmă la învățatură a elevilor preocupă în mod deosebit cadrele didactice, deoarece școala noastră contemporană urmărește integrarea absolvenților în activitatea socială în condiții cât mai bune. Or, gurile în cunoștințe nu numai că îi fac pe elevi inapți pentru procesul muncii de mai târziu, dar le prelungește perioada de școlarizare, silindu-i să repete o clasă sau alta. Mai mult: unii dintre ei, „convinși” că sarcina învățaturii îi depășește, tind să abandoneze școala.

Se știe că rămînerea în urmă la învățatură provine atât din cauze subiective — absențarea de la școală, lena, deficiențe de comportament, anumite boli — în general, nu prea greu de înlăturat, dar și din cauze obiective, a căror contracarare e mai dificilă — copii proveniți din familii dezorganizate, cu părinți vicioși, sau care ispășesc pedepse pentru delictive de drept comun etc. În asemenea situații familiile îi influențează negativ pe propriii lor fii, sau se dezinteresează total de ei, nesupraveghindu-i în nici un fel.

Pe lângă toate acestea, asemenea copii se mai întîmplă să facă parte și din clase suprapopulate, cu peste 40 de elevi, pe care învățătoarea nu are posibilitatea să-i controleze individual mai des.

Pentru îndreptarea unor asemenea stări de lucruri, în orașul Cluj a fost luată o inițiativă interesantă, care s-a dovedit eficientă. Au fost înființate, în anii 1969—1970 două clase a III-a și a IV-a, iar în 1970—71 trei clase, cu un număr mai redus de elevi (15—16), din categoria celor la care ne referim. Aceasta a dat posibilitatea celor trei învățătoare încadrate aici, să țină o legătură mai strînsă cu familiile elevilor, să-i cunoască mai bine — fructificînd și datele obținute de la învățătorii precedenți — să stabilească golurile în cunoștințele copiilor și căile de înlăturare a lor etc. Mai mult chiar, lucrînd cu elevi mai puțini, a fost cu putință, destul de repede, sudarea unor noi colective, care au și început să aibă conștiința unității lor. Medicul școlii și-a adus și el contribuția, substanțială de altfel, la cunoașterea, pe plan psiho-medical, a elevilor din aceste clase. Direcțiunea școlii a coordonat, sprijinind metodic, activitatea învățătoarelor în cadrul acestor colective special constituite.

Golurile la învățatură ale elevilor din aceste clase erau numeroase: vocabular extrem de sărac și, în consecință, dificultatea copiilor în expunerea cit de cit coerentă, citirea gredaie, poticnită (în clasa a III-a se silabisea, în multe cazuri); scris neglijent, nesigur, cu numeroase greșeli de ortografie, omiteri de litere, sacrificarea diftongilor și a tritongilor, pe care nu-i sesizau, cunoștințe de gramatică în general foarte reduse, la nivelul claselor I și II; numai 2—3 copii erau în stare să ducă la capăt o compunere; la matematică, nu se cunoșteau tabla înmulțirii și cele 4 operațiuni, iar despre rezolvarea de probleme, unde se impune o gândire abstractă mai dezvoltată, nici nu putea fi vorba la începutul anului școlar, cînd o vreme, cei mai mulți dintre elevi au continuat să vină la școală cu temele neefectuate, lecțiile nepregătite, cum intrase în obișnuința lor...

Și totuși! Eforturile deosebite ale învățătoarelor, în toate aspectele și etapele procesului instructiv-educativ, potrivit unei programe de învățămînt speciale pentru aceste clase și a unei planificări în concordanță cu nivelul apercipiv al elevilor, au condus la rezultatele scontate. Din totalul de 47 elevi înscriși, 43 au fost promovați (92%), majoritatea obținînd medii între 7—9. Doi dintre elevii rămași repetenți, prezentînd serioase deficiențe psihice și somatice, au fost îndreptați la școli ajutoare, după recomandarea medicului școlii.

Cîteva detalii din munca instructiv-educativă desfășurată la aceste clase: caiet de observații pentru fiecare elev, ascultarea, zilnic, la toate obiectele, dictări, compoziții libere, exerciții de expunere a conținutului dintr-un text al manualului (la început cu ajutorul întrebărilor, apoi prin scoaterea ideilor principale) — după prealabila împărțire a bucății în fragmente unitare; instituirea carnetului de cuvinte noi, în vederea îmbogățirii vocabularului elevilor, îndrumarea lor spre bibliotecă. La matematică, istorie, geografie etc., s-a procedat asemănător, folosindu-se de fiecare dată materialul didactic cel mai potrivit. În mod deosebit, învățătoarele au făcut mult, la aceste clase, pentru a-și obișnui elevii să învețe, să știe să învețe și singuri, acasă. S-au folosit, în acest scop, și de orele de meditații, în cadrul cărora copiii și-au rezolvat, în mare măsură, temele pentru acasă — sub supraveghere. Paralel, elevii și-au format bune deprinderi de comportare, munca de educare a acestora desfășurîndu-se concomitent cu instruirea lor.

În urma acestui experiment reușit, ne-am convins — practic de astă dată — că înființarea de clase cu elevi recuperabili este necesară, ea aducînd un real serviciu învățămîntului nostru.

Prof. TEODOR HĂDĂREAN
director adj. la Liceul „George Coșbuc”, Cluj

ORGANIGRAMA LA FIXAREA CUNOȘTINȚELOR

Un obiectiv principal în studiul matematicii la clasa a IX-a a școlii generale, se referă la rezolvarea sistemelor de ecuații de forma:

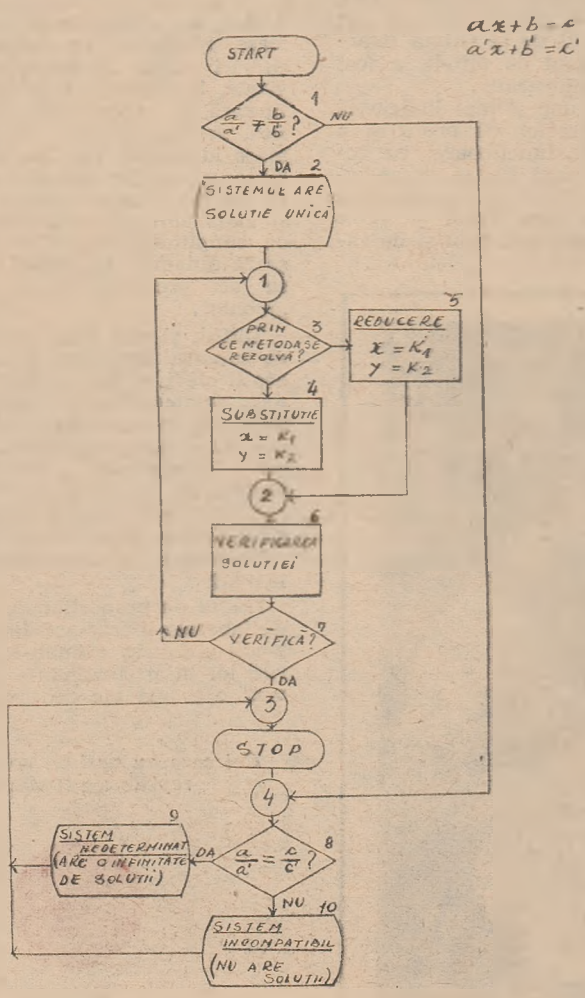
$$ax + b = c$$

$$a'x + b' = c'$$

Organigrama pe care o propunem mai jos, credem că poate fi utilizată într-o lecție care are scopul de a sintetiza cele învățate despre rezolvarea acestor sisteme. Dacă ea va fi pregătită dinainte (ca material didactic), timpul parcurgerii ei cu clasa va fi mult scurtat. În cuprinsul organigramei blocurile 1, 3, 7 și 8 (care au forma unui romb) marchează punctele în care rezolvatorul ia diferite decizii privind procesul de rezolvare. În punctul nr. 1 se decide dacă sistemul are sau nu soluție unică. Dacă nu are, în punctul nr. 8 se decide dacă sistemul

are o infinitate de soluții (nedeterminare) sau nu are soluții (incompatibilitate). Dacă în punctul nr. 1 se decide că sistemul are soluție unică (cazul cel mai frecvent), în blocul de decizie nr. 3 se alege metoda de rezolvare care va fi utilizată. În blocul de decizie nr. 7 se decide dacă soluția găsită este sau nu cea căutată. Blocurile nr. 4, 5 și 6 (reprezentate prin dreptunghiuri) indică operații de calcul în cadrul procesului de rezolvare. Rezolvarea afectivă a sistemului se face în blocul nr. 4 sau 5, iar verificarea soluției se face în blocul nr. 6. Blocurile 2, 9 și 10 reprezintă comentariile care se fac asupra tipului sistemului supus rezolvării, după luarea deciziilor nr. 1 și 8. Blocurile START și STOP marchează începutul și, respectiv, sfîrșitul procesului de rezolvare a sistemului.

Prof. V. MUSTĂȚEA
și ȘT MUSTĂȚEA
cercetători, București

REPERE EDUCATIVE

Munca, singura cale spre demnitate

Fără îndoială că maxima „omul potrivit la locul potrivit” n-a avut nicicând o rezonanță mai actuală decât azi, când educatorului i se cere nu numai să știe să predea conștiințios o disciplină sau alta, ci mai mult: să formeze viitorii cetățeni, pentru care munca este deopotrivă un drept și o cinste.

Firește, treaba nu este de loc ușoară. Nu e ușoară, deoarece există, și trebuie combătută cu energie și cu argumentele concrete ale vieții noastre de toate zilele, o mentalitate perimată a unei categorii de părinți care, indiferent de aptitudinile și interesele copilului lor, îl îndreaptă spre domenii de activitate în care ar putea face „carieră”, neînțelegând adevăratul obiectiv al societății noastre, în virtutea căruia doar munca este singura cale adevărată a ascensiunii.

Trăiesc și lucrez într-un mare centru industrial, Hunedoara, cu un specific bine determinat. Am plecat pe băncile facultății dintre constructorii Hunedoarei noi și nici o clipă n-am pierdut legătura cu ei. De aceea, știu că rîndurile lor așteaptă în orice clipă forțele tinere care să preia ștabela și să continue opera începută cu două decenii în urmă. Purtînd multe discuții cu elevii mei, am constatat, surprins, cît de puțin știu acești copii despre munca părinților, despre ceea ce se petrece zi de zi în preajma lor. Constatarea a atras după sine întrebarea firească: care este partea noastră de vină, a educatorilor? Oare a fost suficient să fixăm o temă trimestrială, pentru orele de dirigenție, despre muncă? Au fost oare eficiente cele câteva vizite efectuate în combinat sau pe șantier, însoțite de explicații lapidare? Fără îndoială că nu. De aceste lucruri și-au dat seama colegii mai experimentați, generația mai vîrstnică de educatori. Și, pornind de la această idee, anul școlar 1970—71 s-a desfășurat, la Școala generală nr. 3, sub egida educării elevilor prin și pentru muncă. Trebuie să vorbesc, mai întii, despre inițiativele direcțiunii școlii, de impulsul dat de profesoarele Raisa Boiangiu și Viorica Rusu în angrenarea întregului colectiv de elevi într-o amplă acțiune de a crea la școală o bază sportivă unică în oraș. Munca a du-

rat cîteva luni de zile și, dincolo de imaginea grăitoare a realizărilor concrete, ni s-au părut mai edificatoare aspectele pedagogice ale acțiunii. Să enumăr aici doar cîteva momente revelatoare care au demonstrat necesitatea revizuirii unor principii educative. Mai întii, am avut posibilitatea noi, cadrele didactice, să urmărim comportamentul elevilor noștri, în contact direct cu munca zilnică. Și pot spune, fără vreo exagerare, că majoritatea elevilor s-a apropiat cu entuziasm de muncă. În decursul săptămînilor, băieții și fetele au încercat bucuria creației, cu forțe proprii. Au turnat beton, au săpat gropi, au sudat garduri, într-un cuvînt au transformat curtea școlii într-un autentic șantier, unde — după orele de curs — s-a desfășurat o activitate febrilă. Fără îndoială că aceste ore de contact nemijlocit cu munca au făcut mult mai mult în sensul conștientizării noțiunii *homo faber* decât prelegerile bine intenționate, dar pe undeva plicticoase și moralizatoare din orele de dirigenție. Privind energia inepuizabilă a fetelor și băieților de 13, 14 și 15 ani, am avut senzația că e imposibil ca mulți, foarte mulți dintre ei să nu aleagă calea spre afirmare prin muncă. Gîndurile mele de atunci n-au rămas simple prezumții. Două confirmări de ultimă oră le transportă în sfera concretețelor. Doi elevi dintr-o optă, „două cazuri”, fără vreun scop precis pentru viitor, au hotărît să aleagă viața de șantier. Unul se va califica în meseria de instalator, aici, la Hunedoara, altul va pleca, în curînd, la Rogojelul, să se deprindă cu tainele meseriei de electrician pe șantierul unei mari termocentrale. O precizare: amîndoi s-au distins prin munca lor din cadrul șantierului școlar. Profesorul de lucrări practice, Iovan Dumitru, împărtășește părerea că acești copii vor deveni oameni de nădejde.

Desigur, exemplele s-ar putea înmulți. Am ales, însă, două dintre așa-zisele cazuri de elevi-problemă. Fiindcă, neîndoișos, cei doi elevi și-au aflat drumul în viață. Iată unul din efectele pozitive ale muncii: cel moral.

Prof. AL. COVACI
Hunedoara

Valoarea educativă a faptelor

Se întîmplă un lucru curios. Cel puțin așa-mi pare mie, pedagog cu stagiu destul de îndelungat. Deși, cînd mă gîndesc, ar trebui să le pară și mai curios celor tineri...

E vorba, anume, de faptul că în timp ce pe un front, acela al instrucției, înaintăm mereu, modernizarea fiind aici principalul cuvînt de ordine, pe frontul educației continuăm să batem mereu pasul pe loc. Am ajuns, într-adevăr, să înțelegem destul de clar că rolul nostru ca profesori nu este de a transmite pur și simplu cunoștințe gata confecționate, ci de a-i învăța pe elevi să descopere ei cunoștințele — dar considerăm mai departe că rolul nostru ca educatori este de a le indica noi cum să se comporte, în loc de a-i face pe ei să descopere personal, cu necesitate, comportarea cea mai potrivită în fiecare caz în parte.

Da, e adevărat, discursul moralizator e oricînd la îndemîna noastră. Știm să-l minuiim, l-am rodat — noi și cei care au fost înaintea noastră — de-a lungul a mulți, mulți ani, așa încît acum a devenit un automatism; apelăm la el fără să ne gîndim, fără să ne dăm seama, chiar dacă n-am mai vrea s-o facem. Evident, a înlătura o asemenea deprindere este destul de dificil. Dificil — dar necesar. Extrem de necesar, dacă vrem să aducem un aer nou și în munca noastră educativă. De vrut acest lucru, neîndoielnic, îl vrem cu toții. Dar cum, pe ce căi?

Răspunsul la această întrebare trebuie să sublinieze, credem, în primul rînd, faptul că nu putem pune în loc un alt instrument și nu numai unul, fie el oricît de modern, oricît de nou și de strălucitor. Ar însemna, dacă am face-o, să înlocuim un automatism cu altul. Or, tocmai acest lucru e ceea ce trebuie să evităm.

Atunci? Atunci ni se cere, întii și întii, să reinvățăm, să ne reciclăm — cum se spune acum cu un termen foarte la modă, dar foarte plin de conținut — nu numai pentru a preda matematicile, gramatica sau biologia, ci și pentru a educa. Să studiem întii de toate psihologia copilului și a adolescentului, căci facultățile care ne-au pregătit la vremea noastră ne-au dat, în acest domeniu, cunoștințe foarte sărace, foarte incomplete, ca să nu mai vorbim de faptul că, de cînd am studiat noi și pînă azi, și în psihologie s-a mers cu mult mai departe. Apoi,

să încercăm să-i privim pe elevi cu alți ochi. Nu ca pe niște pasive obiecte fără rațiune, care trebuie să primească totul — instrucție și educație — din afară, ci ca ființe umane care se formează, desigur cu ajutorul nostru, dar ei sînt cei care au rolul principal și în desăvîrșirea intelectuală și în desăvîrșirea etică a personalității proprii. Noi nu putem nici să învățăm în locul lor, nici să ne însușim în locul lor convingeri morale și deprinderi de comportare. Dacă îi vom privi așa, vom găsi și mijloacele concrete, strategiile educative cele mai potrivite în fiecare caz, în fiecare situație.

Iată un asemenea mijloc, unul din nenumăratele posibile. Ne este cunoscut, căci îl folosim — sau cel puțin ar trebui s-o facem — și la lecții. E vorba, pe scurt, de ceea ce se numește problematizare. Problematizăm o situație pentru a-i conduce pe elevi la descoperirea unui principiu științific. De ce să n-o facem și pentru a-i conduce la descoperirea unui principiu etic?

Vom problematiza, firește, o situație concretă așa cum se ivesc de nenumărate ori într-o clasă. De exemplu, o lipsă nemotivată de la ore pentru a urmări, să spunem, un meci de fotbal. Așa ceva se întîmplă, nu? Ei bine, pornind de la asemenea situație am putea ține o predică, un discurs în care să arătăm ce lucru rău e să lipsești de la școală ca să te duci la meci. Elevii ne vor asculta sau nu, cert este că-i vom lăsa indiferenți. Dar putem proceda și altfel. Putem spune: „Iată, un elev oarecare a lipsit nemotivat. S-a dus la un meci. Spune că a jucat în partida asta un văr de al lui. Voi ce ați fi făcut într-un asemenea caz?” Dintr-o dată, totul se schimbă. Nu s-a mai dat dinainte un blam S-a pus o problemă în care există și date pro și date contra. Este, dacă vreți, un conflict între plăcere și datorie, care cere elevilor chemați să-l rezolve o situație deschisă pe anume poziții.

Rezolvarea în asemenea mod a unei probleme valorează cît zece discursuri moralizatoare. Dar asta, numai cu o condiție: să constituie o cale, o modalitate, printre multe altele, să-i angajeze nemijlocit pe elevi în propria lor formare și să fie realmente adaptată situației, nu aplicată mecanic, artificial. Căci în educație, ca și în viață, are valoare numai ceea ce izvorăște cu necesitate din fapte, ceea ce e autentic, adevărat.

SUZANA LUPU

Șoimii din comuna Pața

Cine sînt de fapt „șoimii”? I-am cunoscut pe unul din cele mai dificile trasee turistice ale Munților Făgăraș. Era în una din acele nopți senine de august, cu bolta cerului înaltă, cu puzderie de stele, cînd de la cabana Valea Simbetei am observat, la o distanță de cîteva sute de metri, jerbe de foc și scînteii. Din aceeași direcție veneau și acordurile unor cîntece patriotice și populare, cu ecouri prelungite prin văile munților. Mînat de farmecul nopții și atras de necunoscuta sursă de lumină și cîntece, m-au îndreptat într-acolo. Era tabăra de corturi a cercului turistic „șoimii”, de la Școala generală din Comuna Pața, județul Brașov, în frunte cu directorul acestei școli Zsolt Eugen. Cum această noapte era ultima din programul lor, „șoimii” au organizat un mare foc de tabără. Și la lumina acestui foc am discutat pînă noaptea tîrziu despre pasiunea noastră comună — turismul.

Așa am aflat că cercul turistic „șoimii” de la Școala generală din comuna Pața a luat naștere cu ani în urmă, avînd o activitate permanentă și cîștigîndu-și cu fiecare an din ce în ce mai redus la scurte drumeții în împrejurimile comunei. Pe măsură însă ce aceste locuri deveneau cunoscute, creștea dorința „șoimilor” pentru drumeții, pentru cunoașterea altor localități, peisaje și obiective social-economice. În acest an, cu an-

trenamentul și experiența acumulată „șoimii” au abordat cele mai dificile și spectaculoase trasee turistice din Munții Făgăraș. Pentru această ascensiune au confecționat în cursul anului școlar trecut, cu ajutorul comitetului de părinți, 10 corturi pe care le-au instalat de această dată în apropierea cabanei Valea Simbetei, la o altitudine de peste 1400 m. De aici au organizat excursii la Cabana Poăragul, traversînd Viștea Mare, Virful Moldovanu, cea mai înaltă cotă din țara noastră, toate trasee de mare dificultate.

L-am întrebat pe directorul școlii care este rolul educativ al acestor activități.

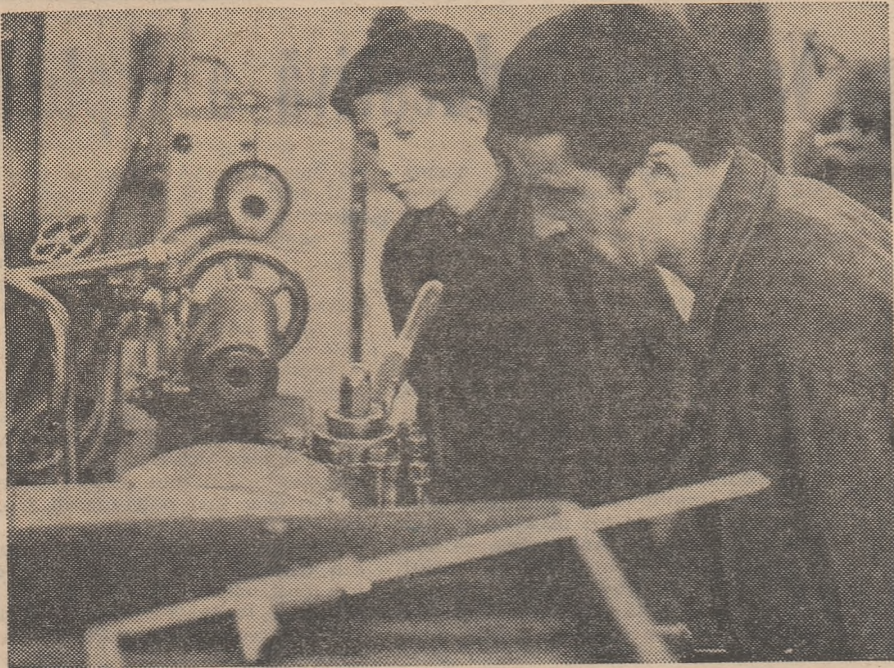

Plini de curaj „șoimii” înfruntă înălțimile

— Cei mai mulți din copiii noștri — ne spune conducătorul „șoimilor” — fiind de la țară, nu au alte ocazii de a cunoaște geografia patriei, orașele și satele, dinamica vieții economice și sociale, decât prin lecții. Or, pentru ca aceste cunoștințe să nu rămînă simple noțiuni livresci am considerat necesar să-i punem în contact direct cu realitatea. Cunoașterea nemijlocită a diferitelor zone geografice, a obiectivelor economice, a locurilor istorice, într-un cuvînt, a țării în care trăiesc și muncesc constituie minunate lecții de educație patriotică. Dar nu numai atît; excursiile de mai lungă durată și, în special, cele organizate în corturi, contribuie la formarea și dezvoltarea unor calități fizice, morale și intelectuale. Faptul că elevii trebuie să se ocupe de toate pe o perioadă de cîteva zile, desigur sub îndrumarea și supravegherea din umbră a unui profesor, începînd cu întocmirea programului pe zile și ore pînă la rezolvarea problemelor gospodărești, contribuie la formarea unor deprinderi de muncă, la stimularea inițiativei și a spiritului de răspundere față de colectiv.

După cîteva zile m-am despărțit de „șoimii” din comuna Pața păstrînd impresii vii despre expediția care a constituit pentru fiecare dintre ei o școală în care au învățat „pe viu” patriotismul și și-au dezvoltat trăsăturile morale de mare pret.

G.H. D. MATEIANU

Anul școlar 1971—1972 în avanpremieră
Moment caracteristic al instruirii tehnico-productive: instructorul de practică și elevul

DINCOLO DE NOTELE ȘCOLARE ȘI DE REZULTATELE UNOR TESTE

Două examene psihologice în vederea orientării profesionale a unor eleve de clasa a XI-a mi-au dezvăluit unele aspecte de interes general și cu caracter metodologic. Asemenea cazuri reprezintă sugestii în muncă de orientare, ne dau posibilitatea unor reflexii și constituie un prilej de confruntare cu unele realități, pe lângă care trecem uneori indiferenți.

Subiecții celor două examene psihologice sînt: două eleve. Convențional le putem numi Ileana și Irina. Supuse la un examen de rezolvare a mai multor teste de inteligență, amîndouă s-au situat peste limita normală a elevilor de aceeași vîrstă și cu aceeași pregătire școlară (prima, cu o ușoară superioritate). Comparînd rezultatele testelor cu notele școlare, am putut constata însă o concordanță în cazul Ileanei, dar o contradicție în cazul Irinei, care se plasează din punct de vedere al eficienței școlare printre elevele cu note la limită. Amîndouă învață la aceeași școală, au aceeași profesori: ca atare, nu puteau prezenta asemenea deosebiri de corelare dintre cele două examinări decît datorită unor factori individuali.

Considerînd că testele singure nu ne dau suficiente informații de diferențiere, am completat examenul de orientare cu alte două metode de cercetare: a) convorbirea liberă și b) compoziție cu privire la portretul unei prietene. Convorbirea liberă joacă un rol deosebit de important în orientarea școlară și profesională și metoda nu solicită decît unele exerciții pregătitoare și interes pentru viața oamenilor, curiozitate și dorință de a acorda atenție atît detaliului, cît și actului cu aspect major. Le-am cerut celor două eleve să povestească amintirile lor din copilărie; despre jocurile lor, cărțile citite, impresii despre oameni și localități, despre primii ani de școală.

Ileana își amintea de lectura „Cărții cu jucării” de Tudor Arghezi, făcută cu părinții ei, menționînd perioada de frecventare a căminului de zi, de unde a plecat cu o ușoară nuanță de asociabilitate. Familia însă a reprezentat un factor de stabilitate în ezitățile ei, i-a imprimat o notă de cumpătare, de muncă organizată și i-a oferit un sistem de criterii sigure în opțiunea profesională. A vrut inițial să urmeze conservatorul, apoi politehnica, comerțul exterior și în final s-a oprit la științele sociale. Criteriile care au determinat „abandonarea” succesivă a primelor preferințe profesionale și drumul către opțiunea reală sînt judicios constituite — le-am putea compara cu un model de luarea deciziei, pe bază de informații și comparare cu aptitudinile, cantitatea de muncă cerută a fi investită în pregătire

etc. Comportamentul școlar constant se înscrie și el în acest ansamblu.

Irina este dominată în amintirile ei de influența bunicii, cu manifestări ale unor oameni ieșiți din muncă activă și predispuși spre romantizarea trecutului. Sociabilă, reduce contactul cu oamenii la „număr” (copii mulți la joacă, petrecere, muzică, discuții despre alții și apoi „refugiul în scrierea jurnalului”). Părinții îi oferă azi restricții în această direcție, izolare și reversul unor evadări, în ascuns. Preferințele profesionale s-au „mutat” și la Irina de la inginerie la istorie, limba română, psihologie, dar pe criterii de alegere diferite: un simțămînt de nepotrivire la satisfacțiile și căutările ei, manifestate rînd pe rînd pentru fiecare dintre aceste profesii.

Lucrarea privind portretul unei prietene ne-a adus, de asemenea, utile informații despre cele două eleve. Dacă Ileana a început compoziția ei printr-o descriere precisă a persoanei, Irina a văzut în prietena ei doi ochi mari care trădau inteligență, superioritate și „ceva” din care n-a putut să descifreze dacă era amicitie, sinceritate sau falsitate. În timp ce prima își aprecia prietena pentru că-i putea fi „utilă” în viață, a doua elevă compara prietena cu imaginea făurită de ea despre amicitie.

Am citat aceste cazuri, la care se pot adăuga și alte fapte concludente, pentru a sublinia importanța metodelor convorbirii libere, și a compoziției (cu temă sau liberă) în orientarea școlară și profesională.

Examenul psihologic de orientare școlară și profesională nu se poate restringe la simple teste, chestionare sau foi de observații; el solicită din partea noastră un contact mai uman, o pătrundere în viața subiectului.

Cazuri similare cu cele prezentate aici sînt cunoscute corpului didactic și în multe dintre acestea s-au realizat și reușite intervenții educative. Este, însă, necesară o utilizare mai sistematică a celor două metode de cunoaștere a elevului; ele ne aduc nu numai date orientative asupra tineretului cu care lucrăm, dar ne deschid și noi perspective în muncă noastră de educatori.

CONSTANTIN ZAHIRNIC

STENODACTILOGRAFIA

Introducerea stenodactilografiilor în învățămîntul de cultură generală (ca și în cel economic, dar nu acesta face obiectul intervenției de față) impune găsirea unor soluții pentru satisfacerea cîtorva cerințe, între care: — pregătirea unui număr suficient de cadre didactice de specialitate; — organizarea unor cursuri de calificare de scurtă durată eficiente pentru absolvenții școlii generale de 10 ani; — formarea unor specialiști în întreținerea și repararea bazei tehnico-materiale (mașini de scris, mobilier etc.).

Pregătirea cadrelor didactice în specialitatea stenodactilografie poate fi asigurată fie prin calificarea unor profesori, îndeosebi de limba română și limbi străine în această specialitate (în acest sens, sînt numeroase opțiuni), fie prin completarea studiilor universitare — filologice — de către absolvenții școlii postliceale de stenodactilografie și secretariat. Pentru prima variantă ar putea fi luată în discuție o modalitate de colaborare între Institutul de cercetări pedagogice, Uniunea sindicatelor din învățămînt, știință și cultură și inspectoratele școlare interesate pentru găsirea unor forme organizatorice adecvate. În ceea ce privește a doua variantă (profesori-maiștri proveniți dintr-un absolvenții școlii postliceale de stenodactilografie și lucrări de secretariat), socotim că este necesar să fie satisfăcute anumite condiții: viitorii profesori-maiștri să urmeze un curs special de psihologie, pedagogie și de metodologia disciplinei, în care scop s-ar putea organiza, pe durate de 3—4 luni de zile, un asemenea curs de către Seminarul pedagogic universitar sau Institutul central de perfecționarea personalului didactic.

Formarea specialiștilor în întreținerea și repararea mașinilor de scris și a mașinilor de calcul. Sugerăm ca o soluție introducerea în planul de învățămînt al școlii generale de 10 ani, la clasele IX și X, precum și în anii terminali ai liceului de cultură generală, în rîndul activităților practice din sfera pregătirii tehnico-productive, a disciplinei: mecanică de precizie pentru mașini de scris și mașini de calcul (întreținere și reparat). În acest sens, s-a perfectat cu conducerile liceelor de cultură generală „Ion Neculce” și „Dr. Petru Groza” din București înființarea a cite unui atelier profilat pe această activitate, urmînd ca ea să înceapă o dată cu noul an școlar 1971/1972. În acest fel, vom asigura baza tehnico-materială și instruirea atît pentru învățarea și practicarea stenodactilografiilor, cît și pentru întreținerea și repararea respectivei baze.

Locul stenodactilografiilor în școala generală de 10 ani. În proiectul de Lege pentru încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat putem presupune că legiuitorul a pornit de la situația că absolvenții învățămîntului mediu pentru a fi încadrați ca „stenodactilograf principal, secretar dactilograf, dactilograf principal” și-au însușit prin cursul predat în liceul de cultură generală această specialitate, la care se adaugă vechimea necesară de 3 ani. La fel, în ce privește prevederea că funcția de „stenodactilograf-dactilograf” poate fi exercitată numai de către acei absolvenți ai învățămîntului mediu care și-au însușit-o în cadrul școlii postliceale de specialitate.

Ce perspective au în acest cadru absolvenții școlii generale de 10 ani care și-au însușit stenodactilografia în orele de activitate practico-aplicativă desfășurată în cei doi ani terminali (clasele IX-X) ai școlii generale de 10 ani? S-ar părea că ne aflăm în fața unei situații fără ieșire. Acești tineri se profesionalizează în stenodactilografie, iar dacă după absolvire doresc să se profesionalizeze în această specialitate prin frecventarea unor cursuri de o anumită durată, așa cum fac ceilalți absolvenți ai școlii de 10 ani care au fost preorientați profesional în timpul școlărității spre alte domenii de activitate, nu o pot face deoarece nu satisfac cerințele amintite mai sus. Soluția noastră este următoarea. Pentru absolvenții școlii de 10 ani profesionalizați în stenodactilografie s-ar putea iniția, în vederea profesionalizării lor în această specialitate, un curs de calificare propriu-zisă cu o durată de 3 luni, (sau mai mult), a cite 6 ore zilnic, astfel: 3 ore stenografie și 3 ore dactilografie. Cursul ar putea fi organizat în anumite centre de calificare (corespondentele unor cabinete didactice de ste-

nodactilografie din unele unități școlare sau interșcolare). În municipiul București, asemenea centre de calificare pot funcționa curînd în cele două cabinete didactice de stenodactilografie de la Liceul „I. L. Caragiale” și Școala generală de 10 ani nr. 3, care, din inițiativa Institutului de cercetări pedagogice, sînt în curs de amenajare și care sînt rodul colaborării acestui Institut cu Inspectoratul școlar al municipiului București și cu conducerile celor două unități școlare amintite. Acestor centre de calificare, coordonate de Ministerul Învățămîntului, să li se confere calitatea de a elibera certificate sau diplome prin care să se ateste calificarea obținută, posesorii lor bucurîndu-se de aceleași drepturi ca și absolvenții cursurilor de scurtă durată organizate pentru alte profesii *).

Dată fiind importanța psihoprofesionalizării în organizarea și desfășurarea științifică a oricărei activități de muncă, prezentăm în continuare psihoprofesiograma pentru stenodactilografie, pe care am alcătuit-o atît pe baza consultării literaturii de specialitate, cît și pe baza unor concluzii rezultate din experimentul nostru: „Stenodactilografia în învățămîntul de cultură generală”.

Cerințe psihofiziologice: — acuitate vizuală și auditivă; — atenție concentrată și atenție distributivă; — memorie vizuală și auditivă; — memorie kinestezică (a mișcărilor); — percepția spațială; — coordonare psihomotorie; — dexteritate și rapiditate manuală; — rezistență la oboseala psihică; — răbdare și perseverență etc.

Contraindicații: — acuitate vizuală peste 0,7 la un ochi, iar la celălalt ochi — inferioară de 0,7—0,45; — apreciere vizuală defectuoasă; — surditate de intensitate medie; — hiperhidroza palmară și dermatoza membrilor superioare; — tulburări motorii; — pareze și paralizii, anchiloză diverse, amputații ale degetelor; — deformații ale coloanei vertebrale și ale toracelui; — tuberculoza evolutivă, cicatricială și predispoziții la tuberculoză; — cardiopatii mai avansate cu o scădere apreciabilă a capacității de muncă; — epilepsia, vertigiul.

MARIUS GROPOȘILĂ
Institutul de cercetări pedagogice

* N. B. O altă soluție care ar putea fi luată în discuție ar fi organizarea acestor cursuri de calificare în cadrul școlii tehnice postliceale de stenodactilografie și lucrări de secretariat. În această variantă s-ar putea conferi acestui școlii dreptul de a elibera certificatele de calificare pentru absolvenții școlii de 10 ani.

Note

C. N. Enescu

„CONSTANTIN MEISSNER, PEDAGOG AL ȘCOLII POPORULUI”

E.D.P., 1971

Monografia lui N. C. Enescu ne aduce în față figura luminoasă a unui dintre cei mai străluciți reprezentanți ai învățămîntului românesc de la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX — Constantin Meissner — a „omului pe deplin echilibrat, cu o minte clară, cu un caracter totdeauna egal, păstrînd în cugetul său, ca un tezaur sacru, toată puterea credinței în bine...”, predestinat să joace un mare rol în educația școlară — cum îl defineau contemporanii.

Elev al lui Titu Maiorescu (alături de care va desfășura mai târziu o prodigioasă activitate în cadrul „Junimii”), după desăvîrșirea studiilor la Viena și Berlin, C. Meissner ocupă prin concurs catedra de pedagogie a Școlii normale „Vasile Lupu” din Iași ajungînd nu peste mult timp director al acestei școli, președinte al comisiei pentru alcătuirea programelor analitice ale școlilor urbane și rurale. Ca inspector general al învățămîntului primar și normal pe întreaga țară — funcție păstrată sub mai multe guverne — ca deputat în parlament, ori ca publicist, C. Meissner s-a dovedit același pedagog intransigent, de mare vocație, „luptînd pentru educația și instrucția poporului”. El contribuie activ la reorganizarea învățămîntului, la punerea acestuia pe baze moderne prin îmbunătățirea metodelor de predare, prin mărirea numărului disciplinelor de învățămînt și elaborarea de noi manuale. În același timp, este un activist de seamă pe tărîm social: se numără printre primii care inițiază reeducarea copiilor „cu rele porniri”

în școlile de îndreptare, indică literatura necesară „luminării satelor” și vede, printre cei dintîi, în familie un factor educațional de primă importanță, iar în școală o instituție publică de învățămînt și educație.

Este meritul monografiei lui N. C. Enescu că prezintă personalitatea lui C. Meissner drept „unul dintre părinții școlii poporului din țara noastră” sînt dezvăluite și limitele acestui de seamă pedagog: el nu propune soluții radicale, revoluționare, iar atitudinea sa critică față de nedreptățile existente are la bază *armonia socială*, ignorînd lupta de clasă, deși simpatia sa pentru cei de jos transpare din fiecare acțiune întreprinsă. Cu toate acestea limite, C. Meissner rămîne un deschizător de drumuri în pedagogie, un înflăcărat luptător pentru cultura poporului; cartea de care ne ocupăm are în acest sens un caracter relevant.

D. RACHICI

„REVISTA

DE PEDAGOGIE”

Numărul 8 din 1971 al „Revistei de pedagogie” prezintă, în deschidere, dezbaterile măsurilor pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii. Sînt inserate articolele: „Funcția formativă a aplicativității învățămîntului în fața unor exigențe și răspunderi de o deosebită actualitate” de **Constantin Potîngă**, „Educația politică și moral-cetățenească a tineretului școlar — direcție principală a cercetării pedagogice” de **Marin Vișan** și „Formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a generațiilor tinere — imperativ major al școlii” de **Rada Mocanu**.

La rubrica „Studii” se publică lucrările „Actele de decizie și execuție în activitatea de conducere a școlii” de **Vasile Popeangă** și „Modernizarea învățămîntului din perspectiva formației științifice a profesorului” de **B. Grigoriu** și **O. Șafran**. La rubrica

„Cercetări — experimente semnează: **V. M. Hvostov, Gheorghe T. Dumitrescu, A. Antal, V. Farcaș, A. Coasan, Dumitru Finaru, Grigore Pura** etc. La rubricile „Pedagogia activităților pionieresti” și „Perfecționarea tehnologiei învățării” semnează **Păușa Silvestru, Gheorghiu Fleancu, Florin Marinca, Iosif Hornyacsek și Marian Bocu**.

Sumarul revistei este completat cu rubricile „Școala viitorului”, „Istoria școlii și gândirii pedagogice”, „Pedagogia comparată” și „Cronica vieții științifice”.

„NATURA”

Apărut recent, numărul din iulie-august al revistei „Natura” prezintă la rubrica „Probleme ale biologiei” articolele: „Mari expediții și explorări oceanografice” de **C. S. Antonescu**, „Funcțiile metabolice ale ficatului” de **M. Jitaru**, „Probleme de taxonomie vegetală” de **I. Lungeanu**, „Cotiledoanele plantulelor și rolul lor fiziologic” de **D. Cachiță Cosma**, „Haploidia la plantele superioare” de **P. Diaconu** și **Lizozomii la plante** de **Gh. Acatrinei**.

Probleme referitoare la predare abordează la rubrica „Biologia în școală” **M. Ciurchea, R. Bursă-**

șiu, L. Găvozdea, I. V. Dumitru, M. Șerban, D. Șerbănescu, L. Bagi și I. Barac.

Revista mai cuprinde de asemenea note, cronici, recenzii.

„TERRA”

Recent, a apărut revista de informare geografică „Terra” nr. 4/1971. Majoritatea articolelor publicate sînt consacrate începutului de an școlar (informare, documentare, actualizarea manualelor etc.). Sînt inserate astfel articolele „Cincinalul 1971—1975 al R. S. România în plină desfășurare”, „Intărirea caracterului aplicativ al învățămîntului nostru geografic” (**V. Tufescu**), „Predarea geografiei în clasa a VI-a după noua programă și manualul ed. 1971” (**D. Bărgăoanu, I. Sacitu**), „Aspecte geografice noi de-a lungul Dunării românești” (**N. Al Rădulescu**), „Extinderea și modernizarea portului Constanța” (**B. Zotta**), „Ipoteze și teorii cosmogonice — Tendințe actuale în cunoașterea Universului” (**I. D. Ilie**), „Realizări ale meteorologiei pe plan mondial” (**G. Bizie**), „Minerurile de uraniu și thoriu pe glob” (**M. Radu**).

De asemenea, se publică note, informații, lecturi etc.

NOUTĂȚI ÎN LIBRĂRII

Michel-P. Hamlet — Nicolae Ceaușescu. Biografie și texte selectate. Editura politică, 1971, lei 11.

*** August '44 (Culegere de studii). Col. „Biblioteca de istorie”. Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., 1971, lei 8.

Miron Constantinescu, Constantin Daicoviciu, Ștefan Pascu — Istoria României, Compendiu, E.D.P., 1971, lei 40,50.

Cercetări sociologice în activitatea de partid. Culegere de studii. Editată de revista „Munca de partid”, 1971, lei 10.

Elena Georgescu — Tezaur din veacul trecut. Col. „Biblioteca de istorie”, 1971, lei 8.

Jean Piaget — Biologie și cunoaștere, Editura „Dacia”, Cluj, 1971, lei 16,50.

Biologie și vîrstă. Subredacția prof. **O. Fodor**, Editura „Dacia” Cluj, 1971, lei 17.

Henri Focillon — Anul o mie, Editura „Meridiane”, 1971, lei 11.

René Huyghe — Puterea imaginii, Editura „Meridiane”, 1971, lei 18.

Expoziția de pictură a profesorului

GHEORGHE DOBRE

galeriile de artă

„AMFORA”

Sub auspiciile Uniunii Artiștilor Plastici din R. S. România, Cenaclul tineretului, profesorul-pictor Gheorghe Dobre prezintă la galeriile de artă „Amfora” a treia sa expoziție personală. Artistul a mai participat în acest an la expoziția de pictură și grafică a profesorilor de desen și a mai avut o expoziție personală de grafică și pictură la Teatrul de comedie.

Spre deosebire de manifestările anterioare, în care desenul și compoziția erau mai puțin determinante, cînd stilizarea liniei și sinteza culorii nu justificau deajuns rafinamentul, cînd confesiunea și mesajul nu fundamentau relația dintre conținutul afectiv și expresia plastică, dar care motivau eforturile de a găsi propria sa cale, printr-o ambianță de folclor românesc, expoziția de la „Amfora” a lui Gheorghe Dobre, ne înfățișează o maturizare, un talent a cărui desfășurare îl impune prin originalitate.

Cu actuala sa expoziție Gheorghe Dobre confirmă că paleta sa cromatică este vastă și subtilă, plină de armonii calde — pastel și poezie; desenul său viguros este susținut de elemente de folclor care-i valorifică policromia caldă, care dă echilibrul sentimentului ce generează multiplele sale căutări.

Faptul că Gheorghe Dobre nu este străin de sfera viziunilor lui Țuculescu este un motiv în plus de afirmare, pentru că se constată încă de pe acum că a trecut bariera influențelor, inerente oricărui început.

Originalitatea sa își găsește, fără îndoială, rădăcinile într-o spiritualitate cu adînci tradiții, la care el a aderat de la început, conștient de faptul că de la noi se poate învăța cel mai mult și cel mai bine — avem suficiente exemple care confirmă, că numai așa arta noastră se va impune.

C. BIVOLARU

REFLECȚII ISTORIA GENERALĂ A ȘTIINȚEI — ÎN ACTUALITATE

În mulțimea de traduceri ale unor opere filozofice, științifice și literare — multe dintre ele de certă valoare — ale culturii universale, a reținut mai puțin atenția transpunerea în românește a lucrării colective *Istoria generală a științei* (volumul I, 1970; vol. II, recent apărut în librării, care expune dezvoltarea științei moderne de la 1450 la 1800).

Nimeni nu mai contestă faptul că știința este în momentul istoric pe care-l trăim o realitate noologică fundamentală și, totodată, una din puterile determinante ale civilizației. Civilizația de azi este configurată de știință, *informată* de spiritul științific, fiind, în esență, creația acestuia. A devenit loc comun a spune că dezvoltarea prodigioasă a științei din ultimele decenii a adus cu sine — și continuă a provoca — transformări revoluționare în toate domeniile: de la tehnică, viața economică și socială, pînă la artă, literatură și la relațiile dintre om și societate.

Nu e cazul să analizăm aici reacțiunile felurite în fața așa-numitei „explozii” a progresului științific. Unele arată o exaltare și — paradoxal — un cult aproape mistic pentru știință, amintind de fervoarea și entuziasmul juvenil al unui Ernest Renan din prima perioadă a activității scriitoricești. Altele denotă un pesimism fără margini, de iz existențialist, cum e acela al adepților unei filozofii încă la modă în Apus care afirmă ca Mc. Gregor, la rece, că: „fiecare cucerire a științei este victoria absurdului”.

Pe deasupra acestor aprecieri (care reflectă poziții ideologice și politice di-

ferite) rămîne neîndoiește faptul că știința se impune ca o forță culturală și istorică de primă mărime în lumea contemporană.

În asemenea împrejurare, utilitatea studiului istoriei generale a științei este evidentă și problemele abordate de această disciplină sînt discutate acum în congrese internaționale. Apărută ca disciplină de sine stătătoare la începutul secolului nostru, istoria științei dobîndește o însemnătate sporită și se impune atenției „ca unul din capitoarele cele mai importante ale istoriei culturii universale”, cum o arată René Taton, director științific la Centrul național de cercetări științifice al Franței, coordonatorul lucrării la care ne referim, elaborată de specialiști cunoscuți.

Argumentele invocate pentru promovarea noii discipline, introdusă ca materie de studiu în programele de învățămînt ale liceelor și facultăților din mai multe țări cu vechi tradiții culturale, au, firește, mari greutăți și netăgăduită putere de convingere. Ele sînt enumerate de la bun început, tocmai pentru a aduce în primul plan atenției acest studiu și a-i sublinia, astfel, însemnătatea.

Rostul cunoașterii acestei discipline stă în folosul pe care-l au orice studii istorice. Sînt însă și alte rațiuni care îndeamnă la cunoașterea ei. Le expunem succint, așa cum sînt susținute, cu multă convingere, de cercetătorul francez.

1. Numai o expunere a trecutului științei, prezentat cu obiectivitate de către cunoscători competenți, ne poate ofe-

ri „...un tablou obiectiv și suficient de precis al evoluției de ansamblu a istoriei generale a științei și tehnicii, considerată ca unul din aspectele esențiale ale istoriei civilizației”.

2. Omul de știință de azi nu se poate lipsi de cunoașterea ordonată a încercărilor făcute înainte sa, fiindcă „nu poate ignora aportul predecesorilor și filiația marilor curente ale gândirii științifice”. Inserarea în curentul cercetării actuale presupune cunoașterea antecedentelor unei științe, precum și a legăturilor dintre ele, interdependența materiilor științifice fiind azi mai mult decît în trecut o realitate ce se impune obiectiv.

3. Istoria generală a științei nu are însă valoare numai pentru oamenii de știință. Ea este, cum crede Taton, totodată „un obiect de studiu de însemnătate fundamentală pentru filozofie”, matrice primordială din care s-au desprins succesiv toate științele existente, procesul diferențierii interne și al autonomizării nefiind încă încheiat.

4. În măsura în care pătrunde treptat mai adînc „în domeniul istoriei generale, în rînd cu istoria politică, cu istoria economică și socială”, noua disciplină științifică se impune atenției „ca unul dintre capitoarele cele mai importante ale istoriei culturii universale”. O imagine fidelă a dezvoltării culturii în ansamblu ei nu se poate obține fără a apela la luminile acestei discipline, de la care se așteaptă limpeziri ale unui proces încă necunoscut de aproape în toate aspectele sale.

5. Situația privilegiată de a se găsi

„la însăși frontiera științelor sociale, a științelor pure și a științelor tehnice”, adică tocmai în zona unor „confluente fecunde”, face din istoria generală a științei o disciplină de sinteză, conferindu-i astfel calitatea rară de a fi „un instrument de cultură de o mare valoare”. De aici decurge aprecierea ei ca „unul dintre principalele fundamente ale noului umanism științific”.

6. Ceea ce însă, mai presus de toate, impune „cu necesitate” istoria științei ca obiect de studiu de neocolit azi este — după convingerea lui René Taton — „dezvoltarea rapidă și specializarea tot mai precoce a cercetărilor științifice și tehnice”. În fața acestei evoluții inevitabile, numai istoria generală a științei poate atenua în apreciabilă măsură, sau chiar preveni, esuarea în specialismul îngust, care pîndește în cîmpul oricărei cercetări actuale.

Oricare ar fi însă ponderea argumentelor enumerate de către eruditul coordonator al „Istoriei generale a științei”, ele nu epuizează rațiunile care — credem noi — justifică promovarea acestei materii în rîndul disciplinelor de cultură generală. Există în afara celor amintite, alte motive — cel puțin tot așa de puternice — care pledează în sensul valorificării acestei discipline. A stărui asupra lor ni se pare oportun, într-un moment atît de însemnat al dezvoltării științelor, cum e cel pe care-l trăim.

NICOLAE TATU

telex

Întâlnire între pedagogii români și cei din alte țări

În luna august ne-au vizitat țara câteva grupuri de cadre didactice și activiști în domeniul educației din mai multe țări. Între acestea și reprezentanții ai Uniunii Sindicatelor din învățământ și cultură au avut loc întâlniri în care oaspeții străini au putut cunoaște preocupările actuale ale învățământului românesc, specificul activităților organizației sindicale a acestora — U.S.I.C.

La Constanța, un grup de profesori japonezi, delegați ai Conferinței naționale a învățământului social și ai sindicatelor din învățământ, care efectuează o

călătorie de documentare prin mai multe țări europene s-au întâlnit cu tovarăsa Elena Cojan, secretar al Comitetului U.S.I.C. și alți reprezentanți ai Uniunii noastre de ramură.

De asemenea, la Casa corpului didactic din București un grup de profesori din S.U.A. au avut o discuție cu cadre didactice din Capitală și reprezentanți ai sindicatelor din învățământ și au auzit o expunere prezentată de prof. Ion Radu, director general în Ministerul Învățământului, cu privire la sistemul de pregătire a tineretului din România.

În laboratorul de fizică al Institutului pedagogic din Leningrad

Noul an școlar în Uniunea Sovietică

În Uniunea Sovietică, noul an școlar a început la data de 1 septembrie. Milioane de tineri din învățământul de cultură generală și tehnic-profesional au intrat pe porțile școlilor.

După cum ne informează revista „Ucitelskaia gazeta” noul an de învățământ va avea un caracter deosebit: este primul, din actualul cincinal și, totodată, primul an de școlaritate, după cel de al XXIV-lea Congres al P.C.U.S., la care s-au trasat sarcini importante privind dezvoltarea economică și socială a țării.

În rîndurile de față, ne vom ocupa însă de problema îmbunătățirii condițiilor de trai ale elevilor. O recentă hotărîre a conducerii de partid și de stat din Uniunea Sovietică prevede să se asigure, atît la oraș cît și la sat, masă caldă — micul dejun și prînzul — tuturor școlărilor.

Cum se va realiza acest deziderat? Prin extinderea rețelei de bufete și cantine școlare, pe baza experienței școlilor din regiunile Lipetsk și Permisk, care în anul șco-

lar precedent au reușit să servească mîncare caldă, de două ori pe zi, în proporție de 90% din totalul elevilor.

O problemă oarecum dificilă a fost aceea a deschiderii unor astfel de bufete și cantine școlare în mediul rural. Lipseau, în primul rînd, localurile unde să fie amenajate. Lipseau, de asemenea, fondurile necesare pentru servirea unei mese consistente și ieftine. Soluția a fost găsită și aici tot în experiența precedentă a școlilor de pe teritoriul unor colhozuri și sovhozuri. Conducerile acestor unități agricole — ca de pildă aceea din artelul Tobolsk regiunea Tiimensk — au folosit fondurile rezultate din munca prestată de elevi la întreținerea culturilor pentru deschiderea unei cantine școlare unde elevii să ia masa gratuit.

Această inițiativă oglindește, odată în plus, eforturile depuse în Uniunea Sovietică pe planuri multiple, pentru creșterea unui tineret sănătos, capabil să ducă la îndeplinire sarcinile mărețe care îi revin după absolvirea școlii.

Tendințe actuale în științele sociale și umaniste

Sub egida UNESCO a apărut nu de mult primul volum al unei lucrări intitulate „Tendințele de bază ale cercetării științifice în domeniul științelor sociale și umaniste”. Acest volum, care însumează circa 1000 de pagini, este rodul colaborării științifice a unor organizații naționale și internaționale, a unor centre de cercetări în domeniul științelor sociale și a 3000 de specialiști în acest domeniu.

În prefața lucrării, René Maheu, directorul general al UNESCO, afirmă că științele sociale și umaniste sînt chemate să aducă o contribuție esențială la misiunea pe care trebuie s-o îndeplinească generația actuală — dezvoltarea social-economică și dezvoltarea oamenilor în-

șiși, orientarea operațiunilor lor, instaurarea în rîndurile lor a înțelegerii reciproce.

În articolul introductiv, profesorul Jean Piaget discută rolul științelor umaniste în sistemul științelor sociale. În alte articole din prima parte a lucrării sînt evidențiate principalele tendințe contemporane ale cercetării științifice în domeniul sociologiei, științelor politice, psihologiei, științelor economice, demografiei, lingvisticii etc.

Partea a doua este dedicată cercetărilor interdisciplinare. Aici sînt studiate unele probleme generale, sînt descrise metode și modele matematice

În ultima parte se discută probleme legate de organizarea și finanțarea cercetării științifice.

Preambul la CRONICA IDEILOR ÎN ȘTIINȚELE CONTEMPORANE ALE EDUCAȚIEI

„MAXIMALIZAREA TALENTELOR”

Ultimele două decenii au marcat, pentru întreaga lume, o creștere masivă a accesului la învățământ, ca urmare a solicitărilor revoluției tehnico-științifice contemporane, a evoluției și mai ales revoluției sociale. Paralel, sau chiar precedind dezvoltarea structurilor învățământului, s-au înregistrat masive acumulări în psihologie, pedagogie, în didactică, a apărut, căpătînd apoi, în dezvoltare, caracter de disciplină pedagogică independentă — tehnologia instruirii; școala a găsit un aliat prețios în ansamblul mijloacelor educației și informării de masă — mass-media.

Toate aceste mutații în structura, organizarea și practica didactică au ridicat problema reelaborării concepțiilor asupra învățământului, care să cuprindă vastele achiziții pe care psihologia experimentală, didactică, tehnica inclusă în învățământ le-au atras în sfera educației. În același timp ele trebuiau să dea un răspuns valabil cu privire la pregătirea generațiilor viitoare, capabile să se adapteze unei vieți sociale și de producție caracterizată de o dezvoltare rapidă ce atrage după sine reconstrucții structurale într-un domeniu sau altul de activitate. Deceniul al 7-lea al secolului nostru a cunoscut astfel o veritabilă avalanșă de „școli”, de curente sau simple formule, mai cuprinzătoare sau mai înguste, care caută să preia ștafeta educației din mîinile îngreunate de ani ale formelor instructiv-educative tradiționale. Unele dintre aceste noi teorii pedagogice — învățământul prin descoperire, problematizarea, învățământul programat — și-au găsit o aplicare destul de largă în procesul educativ, din diferite țări, altele abia bat la poarta pedagogiei contemporane.

Omul de la catedră, care desfășoară practic, nemijlocit, activitatea de educare și formare a elevilor, rămîne adesea deconcertat în fața peisajului contemporan al științelor educației. Care sînt premisele acestor concepții și experimente, ce este într-adevăr fundamentat științific și viabil, ce domenii de aplicație își pot găsi, care sînt limitele lor, ce pericole — adesea grave — se profilează în perspectivă —

iată întrebările la care profesorii direct implicați în procesul de instruire și educație așteaptă, din partea cercetătorilor în științele educației, un răspuns formulat de pe pozițiile ideologiei marxist-leniniste, în condițiile unei societăți socialiste multilateral dezvoltate.

Vom căuta în acest preambul la o cronică a ideilor din științele contemporane ale educației să ne oprim doar la una dintre ideile care și-a câștigat, în ultimii ani, o largă popularitate în pedagogia și sociologia educației din occident. Este vorba de așa-numita concepție a „maximalizării talentelor”, care, în unele țări, și, în primul rînd, în Japonia, a influențat restructurarea sistemelor de învățământ. Fără îndoială, cînd în lumea actuală se desfășoară o întrecere a inteligențelor și a capacităților de creație, cînd sîntem contemporani cu aproximativ jumătate din savanții cuprinși în istoria științei tuturor timpurilor, ideea aceasta formulată de japonezul Shibusawa și îmbrățișată de mulți oameni de știință, mai ales dintre cei care s-au consacrat prospectării viitorului*) pare deosebit de ademenitoare. Relatările despre modul cum se desfășoară procesul educativ în care se aplică această concepție, studiul organizării și conținutului unor forme de învățământ care au la bază ideea „maximalizării” ne pun în gardă foarte serios și stîrnesc multă circumspecție. Însăși personalitatea lui Shibusawa ne atrage atenția și stîrnesc foarte atent fundamentul psihosocial și sociologiei dezvoltării, activitatea lui publicistică rămîne în umbră și este subordonată capitalistului Shibusawa, fondatorul unor trusturi și uzine uriașe, comparat cu un Rockefeller sau Krupp contemporan, dar folosind metode mult mai spectaculoase. În concepția lui „maximalizarea talentelor” are drept finalitate nemărturisită, dar evidentă, „maximalizarea profiturilor”. Astfel, programele școlilor create pe aceste baze urmăresc nu o simplă valorificare a capacităților de gîndire și creație ale elevilor, corelate cu

nivelul de dezvoltare psihică specific vîrstei, ci un ritm de acumulare a cunoștințelor de intensitate maximă, care supune pe unii tineri la eforturi de un asemenea nivel încît ajung la epuizare. În concepția „maximalizării talentelor” aceste pierderi — cu aînt mai grave cu cît elevii „centrifugați” nu se mai pot adapta nici unui ritm obișnuit și în unele cazuri eșuează în grave maladii psihice — sînt subînțelese. Principalul sînt cei care rezistă și după ce au parcurs în mod sublimat etapele școlarizării devin specialiști formați la mai puțin de 20 de ani, buni pentru a fi folosiți cu maximum de randament, într-un regim de lucru de maximă intensitate în laboratoare, institute de cercetare sau sectoarele de concepție și decizie ale uzinelor, în scopul maximalizării profiturilor.

O asemenea concepție despre educație care nu numai că admite, ci presupune cu necesitate pierderile de valori umane, selecția dusă pînă la excluderea totală este, fără doar și poate, profund anti-umanistă și străină principiilor care stau la baza educației în țările socialiste.

Valorificarea elementelor pozitive din teoria și practica pedagogică mondială — și sistemul de învățămînt din Japonia ocupă un loc important în această privință — presupune înainte de orice, o analiză marxistă aprofundată a teoriilor și concepțiilor de bază ale fiecărei decizii luate pe tărîmul educației. Numai astfel vor putea fi discutate instrumentele pozitive, tehnicile și tehnologiile temeinic elaborate, fundamentele motivate pe deplin științifice, de concepțiile adînc și adesea poate subtil și mascate ancorate într-o ideologie străină și opusă materialismului dialectic și istoric.

Vom păstra, în continuare, această rubrică deschisă luării de poziție ale cercetătorilor de specialitate față de principalele teorii și concepții vehiculate în prezent în sfera științelor educației.

MIRCEA HERIVAN

*) Drucker, Peter F.: The Age of Discontinuity, New York, 1969.

CONTRASTE

ITALIA

700 000 de absolvenți fără lucru

Cotidianul italian „Corriere della Sera” relevă într-un articol faptul că 700 000 de tineri care au absolvit școli de diferite grade și au vîrsta legală pentru angajarea în cîmpul muncii nu găsesc de lucru. Dintre aceștia numai 20 la sută au doar școala elementară; restul de 80 la sută au studii medii și superioare. La această veritabilă armată de absolvenți care nu găsesc de lucru trebuie să adăugăm — subliniază cotidianul citat — pe cei aproape 150 000 de ti-

neri care au fost nevoiți să părăsească Italia în ultimii trei ani în căutare de lucru.

S.U.A.

Segregația mijloacelor materiale în școli

Costul studiilor constituie în S.U.A., un mare impediment în calea pregătirii școlare a unei bune părți a tineretului. Este adevărat că școlaritatea obligatorie este gratuită în școlile publice, care depind de autoritățile locale. Nu este însă mai puțin adevărat că nivelul studiilor în aceste școli este mult mai scă-

zut decît în școlile particulare de grad echivalent. Părinții au desigur, „libertatea” de a alege între școala publică gratuită și școlile particulare. „Libertatea” aceasta este însă foarte îngrădită de rațiuni economice: școlile bune pretind taxe foarte mari, adesea prohibitive. Segregația datorită diferenței de mijloace materiale aduce astfel prejudicii foarte grave.

Probleme deosebit de serioase pune bugetelor familiale studiul elevilor în colegii. Întrucît competiția pentru obținerea burselor de studii a devenit, în ultimii ani, din ce în ce mai dificilă (ca să obțină o bursă studentul trebuie să fie nu pur și simplu strălucit, ci extraordinar de strălucit), iar cursurile sînt extrem de scumpe, mulți dintre tinerii care doresc să-și completeze studiile sînt nevoiți să muncească o parte din zi.